

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 04116

BOYRE MINE HALOYMES

M. M. Shaffir

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מ. מ. שאפיר

בורא

מיני

חלומות

מאנטרעאל, קאנאדע

1971

M. M. SHAFFIR

BOYRE MINE KHALOYMES

(Creator of Dreams)

P O E M S

א ד א נ ק

א הארציקן דאנק מיין טייערן פריינד, דעם מדרש־פארשער
שמשון דונסקי, וואָס ער האָט מיר, שוין צום פיפטן מאל, גע-
האלפן אין דער קאַרעקטור, און ביים אויסיעטן נישט נאָר טיפּאַ-
גראַפישע גרייזן. איך וועל אים אָפּדינען אין פריידן; איך האָף —
אין גיכן.

מ. מ. ש.

Printed in Canada by
THE NORTHERN PRINTING AND LITHOGRAPHING CO.
Montreal, Canada

1971

לידער פארן שטערן-וואַגן

פיר מיך, חלום, פיר

איך שפרינג אַריבער דעם פלויט,
וואָס איז אַזעקגעשטעלט
צווישן דער איצטיקער וועלט
און דער עלמאָדקשוט.

צו פאַרפלוֹיגענע יאָרן פלי איך צוריק;
וואוהיין איך וויל, טראַגט מיך אַ ווינט.
די מאַמע איז נאָך אַ קינד,
און זי נעמט מיך אַריין אין איר פאַרטראַכטן בליק.

ווייז מיר, חלום, וואָס ס'איז געשען —
דאָס אויסגעטראַכטע אין דער וואָר.
אַזאַ גאַטגעבענטשטע פאַר —
נאָר אין ליד און חלום קען מען עס זען.

פיר מיך, חלום, פיר —
כ'האַב ליב דיינע קלאַרע פאַרשטעלטע רייד.
איך גיי דיר גאָך פאַרחלומטערהייט
ביז צו דיין שטילסטער טיר.

דאָ ווערט פון מיין געשריי געוויין,
און דאָס געוויין שלאַפּט איין, ווי אַ קינד אין דער וויג.
פלי דיר, חלום, צוריק —
ביי דיין שטילסטער טיר לאָז מיך איבער אַליין.

* * *

גאַרנישט ווערט פאַרפאַלן,
נישט אפילו רויכן פון די קוימענס —
און אוודאי גייען נישט לאיבוד
די חלומות.

אין בייטאַגיקן געפילדער מיינט מען:
איך וועל שרייען — וועט דער צווייטער הערן.
נאַר ס'אָ ליגן; רעדט מען שטילער,
הערט דער צווייטער מערער.

און דער חלום רעדט צום שטילסטן —
קוים געהערטע ווערטער.
און די ווערטער זעט מען,
מערער ווי מע הערט זיי.

און ער שפיגלט,
מערער ווי אַ טייך, אַ שטילער און אַ רונדער —
נישט אַזוי דעם באַרג, דעם גאַנצן,
ווי די טיפסטע זיינע גרונטן.

שאַטנס
קערט ער אום צוריק דאָס לעבן,
און ער וויל די ריסן מיינע
מיר צוריק פאַרוועבן.

* * *

רינט שוין אויס דער דנאָ פון מיינע יאַרן?
אַט-אַ צי איך אויס די האַנט — באַריר איך
אין זיכרון, ווי'ן אַ שפייכלער,
שאַטנס, וואָס איך קען זיי נישט פאַרלירן.

איך באַווייז מיר זייטיק, נישט אויף אַפצוכאַפן,
און בין באַלד אין זייער מיטן — — —
דעמאַלט איז נאָך דעמאַלט, דאַרטן — דאַרטן.
דאָס פורענות האַט נאָך אויסגעמיטן.

שטילע בלענדענישן

פון אַ פונק געדעכעניש, וואָס טליעט,
ווערן שטילע בלענדענישן.
ווייטן צווישן דאָ און דאָרטן-דעמאָלט
נישטן — — —

ווי אויף אַ שיפּוע שטייען לייטן,
מיינסטנס פון מיין שטעטל —
ווער, מיט מזל, ס'איז אליין געשטאָרבן,
וועמען ס'האַט דער טיליקער פאַרטיליקט, שפעטער.

אַלע שאַטנס —
אַפגעקלערט אין הויט-און-פלייש-לבושן.
מיט אַיעדן איינעם
וואָלט איך מיך געוואָלט צעקושן.

מיט אַיעדן איינעם, — ווייל דער תקיף,
וואָס ער פלעגט מיין טאַטן ז"ל דערגיין די יאָרן,
ער איז אין גיהנום ערגעץ, ווי סע קומט אים,
אין אַ טיפן גאַרן.

כ'ויל זיין נאַמען נישט דערמאָנען,
אַסור!
מילא, וואָס איך בין, דאָס בין איך,
אַבער נישט קיין מסור.

שם במקום ארזים

אַז דער פעטער קלמן רופט מיך
פון דער ווייטנס מיט אַ פינגער —
ווייס איך אַז ער וויל, איך זאָל אים הערן
„שם במקום ארזים“ זינגען.

ווי דער פעטער זינגט דעם „שם במקום ארזים“,
זינגט אים מער נישט קיינער.
א פארבענקטער טרויער
ריזלט אים דורך אלע זיינע ביינער.

כ'קום צו נענטער —
שטייט ער שוין מיט האַלב פאַרמאַכטע אויגן,
אויסגעגלייכט אַ ביסל,
אויפגעבויגן.

כ'וויל אים זאָגן :
— „אַלץ דעם שם במקום ארזים . . . ווייסט איר דען נישט,
אַז אין ניינצן אַכט און פערציק —“
כ'וויל אים זאָגן, נאָר איך קען נישט

ר'האַט שוין אָנגעהויבן זינגען, קוים מע הערט אים.
ר'האַט בכלל אַ קול, אַ צוגעשלאָגנס.
ווינציק עולן זיינע דינע פלייצעס
צו דערטראָגן ?

נאָר דער ביטערסטער פון אלע
איז דער עול-הגלות.
אוי, וואו בעמט מען כוחות
אויסצוחלומען דעם ציון-חלום?

צווישן די באַקענטע שורות
הער איך אים די טרערן שלינגען —
און דער קנאַפּ אין גאַרגל
הערט נישט אויף דערפון צו ציטערן און שפּרינגען.

דאַכט זיך, אַט פאַרפעלט אים אַטעם,
ער וועט מוזן אין דער מיטן איבעררייסן.
נאָר די שוואַכסטע כוחות
קענען שטאַרקער זיין פון אייזן.

אָפּגעזונגען —

זיפצט ער אָפּ אַ מידער.
„מ'האַט נישט קיין רחמנות
אויף אַמאָלעדיקע לידער.“

ער פאַרטראַכט זיך אויף אַ רגע
און פאַרדרייט זיך אַ ציגייער:
— „האַסט געהערט מסתמא פון אַ דיכטער
מרדכי־צבי מצייר.“

(און די כּף אין „דיכטער“ איז אַ דייטשע,
ס'הייסט: אַ זויכע —
און דעם פעטערס פנים
ווערט דערפון נאָך בלייכער.)

„ער איז געבעך יונג געשטאַרבן —
דאַכט זיך, פון טשעכאַטע.
די נשמה זיינע
איז געווען פון שירה אויסגעקנאַטן.

שטיל געלעבט און שטיל געשריבן.
וואָס באַדאַרף מען שרייען?
שמש־אַביב נטה ימה
עד לקצות שמים . . .

ס'הייבט דיך אויף און גיט דיר פליגל —
פלי דיר . . .
זיי מיר מוחל —
נישט די היינטיקדיקע לידער.

מיר באַגעגענען זיך אַפטלעך
אין די הימלישע אַלייען.
כ'וויל אים זאָגן, אַז כ'האַב אויך אַ מאָל געשריבן —
גייען מיר אין צווייען.

איך האָב שוין אַ פאַר מאָל אָנגעהויבן :
כ׳וואָלט אייך וועלן עפעס פרעגן —
אמת, אַז איר זענט דער גרויסער מאַנע,
אַבער פרעגן, דאַכט זיך, מעג מען.

אַך, מיט פאַרגעניגן, זאָגט ער,
לאַמיר זיך אַנידערזעצן דאָ אין שאַטן.
אַבער תיכף
ווער איך ביי מיר בטל.

מילא, פרעג איך דאָרטן עפעס,
איך פאַרדריי אַ מעשה —
נאָר דאָס פעקל לידער
קען איך אים נישט ווייזן.

עט, אַ צווייט מאָל, טראַכט איך.
אפשר וועל איך דעמאָלט זיין אַ בעלן.
נאָר אין האַרצן ווייס איך:
ס'איז פאַרפאַלן . . .”

און דער פעטער גיט אַ הייב דאָס בערדל:
„וויפל וועל איך שטיין און מאַלן?”
און פאַרשווינדט באותו רגע,
ווי אין מיטן חלום . . .

הערשל גאַרבער

אַט איז הערשל גאַרבער,
קליין און איינגעהויקערט און אַ גרויסער ענוו;
אַלע האַבן אים גערופן
„הערשל זנב”.

ביי דער הויכער שמונה־עשרה,
אַז ער האָט אַ מאָל געדאַוונט פאַרן עמוד —
פלעג אים נעבעך זיך די צונג פאַרפלאַנטען
ביים שים־שלום — תמיד.

פון שים שלום טובה וברכה
זן וחסד — איז געוואָרן
עפעס דאָרט אַ קאַשע,
וואָס מע זאָל שוין גאַרנישט זען אַזאַ מין צאָרן.

ר'איז אַריין אין אַט דער קאַשע
און האָט נישט געקענט אַרויס באַין שום אופן.
יינגלעך הערן: הערשל דאָונט פאַרן עמוד —
קומען זיי צו לויפן —

און מע וואָרט אויף זיין שים שלום.
ווי אויף אַ טעאַטער —
הייבט ער אָן צו זאָגן און פאַרהאַקט זיך,
איין מאָל, צוויי מאָל, דריי מאָל, ביז ער ווערט פאַרמאַטערט.

צווישן קליינוואָרג פלעגן זיך פאַרקלייבן
אויכעט באַלעבאַטים, לצים —
פון קאַטאַוועס וועגן
זיך מיט אים אַ ביסל רייצן.

דער געלעכטער פון די קינדער
פאַלט אויף אים ווי שטיינער —
שטייט ער און סע רינען פון אים אַנגסטן,
און סע זעט עס גאַט אַליין נאָר.

אַבער נאָכן דאָונען
זאָגט ער קיינעמען, חלילה, גאַרנישט.
עמעצן פאַרשעמען?
גאַט באַהיט! מע טאָר נישט.

איצטער שטייט ער און ער ציקלט דעם שים-שלום,
ציילט די ווערטער ווי די פערל — אַזש זיי קלינגען,
און מע סטאַמפעוועט אַרום דעם עמוד,
און מע הערט נישט אויף צו לעקן זיך די פינגער.

צוויי מומעס

און אויף איינעם פון די שענצטע שטולן
זיצט די מומע פרומע —
ווייל זי האָט דאָס גאַנצע לעבן אָפּגעפינצטערט,
אָפּגעאומערט.

דינסטן קומען צו און פרעגן :
אפשר וויל זי עפעס?
יא, מע וואָל די שווערע הימל־פירעהענג
— וויפל נאָר מע קען — פּאַנאַדערשלעפּן;

אין אַ רגע, זאָגט זי,
וועט זי גיין ראַשטשיבען —
ווייל זי פון דער ווייטנס זען די קינדער אירע,
און זיי גרינג געפינען.

זאָגן איר די דינסטן:
אָך, מיט פּאַרגעניגן.
נאָר זיי הערן זוי סע נעמען זשומען
צוויי, דריי פליגן.

הייבן זיי זיי אָן צו טרייבן,
יאָגן —
אַז די מומע פרומע
זאָל זיך אויף דער מינדסטער זאָך נישט דאַרפן קלאָגן.

* * *

און די מומע מרים
האָט זיך ווינציק אָנגעליטן?
צווישן אַ געזעמל צידקותדיקע נשים
זיצט זי אין דער מיטן.

און זי קלויבט געשריבענע פּאַסאַליעס —
מאָרגן מירטשעם קומען עסן,
צון אַ סעודת־מצווה,
אַלע שיינע יידן פונעם געסל.

דער זיידע הערשל

אַט — — — דער זיידע הערשל שוחט
שלעפט זיך אויף זיין פערד־און־וועגעלע געלאָסן
צווישן די צעזייטע יידישע רענדאַרן —
שעכטן דאָ אָן עוף אויף שבת, דאָרט אַ גסה.

ר'איז נאָך גאָר און גאָר אַ יונגערמאַנטשיק —
צו די פופצן יאָרן איז ער שוין אַ טאַטע.
ר'האַט אַ ווייבעלע און דריי באַטעמטע יינגלעך,
און ער וואוינט אין האַטנע.

ניין, אין האַטנע איז נישט שלעכט צו וואוינען.
ס'וואוינען דאָרטן נאָך פיר יידישע געזינדן,
נאָר די באַבע מוז, ווי נאָר סע נעמט פאַרנאַכטלעך,
אין אַיעדן אַלקערל אַ לעמפל צינדן.

און זי זיצט אין אַנגעטועכץ
און זי דומעט דורך די נעכט אַ וואַכע.
ביז דער זיידע קומט אַהיים אויף שבת —
שטאַרבט זי שיר נישט יעדע נאַכט פאַר פחד.

און פון וואַנען קומט דער פחד?
מעגט איר הערן:

איין מאָל
גיט די באַבע שלאָפן און זיז גערן

וואָס די יינגלעך שלאָפן
און מע דאַרף דעם יינגסטן מער נישט וויגן, הוידען —
פלוצעם הערט זי קלאָפן, לויפן
אויפן בוידעם.

האַט זי זיך אויף טויט דערשראָקן,
און גענומען שרייען אויף די העכסטע קולות:
— אוי, נישט גוטע! ... וויי מיין לעבן!
ראַטעוועט די קינדער מיינע, מענטשן וואוילע!

פון די קולות
האָבן זיך די יינגעלעך גענומען וועקן,
און דאָס גאַנצע דאָרף איז זיך צונויפגעלאָפן,
פון די ווייטסטע עקן.

זוכט מען אויפן בוידעם,
און מען קערט אים איבער —
ווייס איך!
מ'איז אַנטלאָפן שוין אַכיבע . . .

קומט אַהיים דער זיידע ערב־שבת —
לאַכט ער:
נשים מיט די פוסטע מעשות!
אויסגעדאַכטעכץ !

און די באַבע גייט אַרום אין איינע פחדים,
און האָט מורא גאָר אַ וואָרט צו זאָגן,
און אָט זונטיק לאָזט ער זי שוין ווידער איבער ;
זי'ט עס נישט אַריבערטראָגן . . .

ביזקל איין מאָל מוצאי־שבת,
ס'איז שוין צייט געווען צו גיין זיך לייגן —
אויך דאָס עופעלע איז איינגעשלאָפן
ביי דער ברוסט, אין מיטן זייגן —

און דער זיידע
זיצט און קנעט אַ שטיקל חלה אין די פינגער,
און ער ברומט זיך צו אַ ניגון,
וואָס ער האָט נישט לאַנג געהערט ביים רבין זינגען;

פלוצעם הערט מען פונעם בוידעם
אַ געקלאַפּעריי מיט אַ געצישע —
גיט די באַבע אַ געשריי און פאַלט חלשות,
נאָר דער זיידע גיט אויף איר אַ רעווע; אשה!

אז ר'האט קוים די באַבע אָפגעמינטערט,
און זי האָט זיך אויסגעווישט די טרערן —
זאָגט דער זיידע:
— גיב מיר אַ לאַמטערן . . .

וואָס זשע איז געווען די מעשה אויפן בוידעם?
נ.ו. אַ קאָטער האָט אַריינגעשטופט דאָס קעפל
אין אַ קריגל מיט אַ שמאַלן העלדול —
און עס נישט געקענט אַרויסדערשלעפן . . .

איז ער נעבעך אומגעלאָפן אויפן בוידעם
און געמאַכט געוואָלדן —
און דאָס קריגל
האָט זיך נאָך אים נאַכגעוואָלגערט . . .

דאָס פוטער-יידל

אַט-אָ גייט דאָס פוטער-יידל,
וואָס די שקצים האָבן אים דעם קאָפּ צעשפּאַלטן,
און אים אויסגעפליקט דאָס בערדל,
וואָס ער האָט עס נישט געוואָלט באַהאַלטן.

פלעגט ער קומען פונעם דערפל
אַנגעהונקען,
און דאָס פנים מיטן קאָפּ פאַרבאַנדאָזשירטע,
אז די אויגן האָבן נאָר אַרויסגעוואונקען.

אַיצטער גייט ער
אַן דער מינדסטער מורא,
און ער טראָגט פאַנאָדער און ער לייזט מזומן,
ביון לעצטן ביסל מילעכדיקער סחורה.

די מומע אסתר

אין די הענט אן איינציק בלעטל שמ"ר,
זיצט די מומע אסתר, וויגט זיך אַ פאַרוויינטע.
אין די ברילן — ביידע שייבלעך אויסגעזעצטע,
אַבער זי'ט נישט ליי'נען אַנדערש : — אַ געוויינשאַפט.

„מומע, איר האָט דאָך שוין אויסגעוויינט זיך נעכטן
ביי אַט דער אַ מעשה...“
„לייענען און דערביי נישט גיסן טרערן —
דאַרף מען זיין פון אייזן.“

דאָס צעפליקטע ביכל שמ"ר
האָט די גאַטעסמאַנעכע געברענגט פון קאַיראַ.
און ביי איר האָט זיך די מומע אויסגעלערנט
רייכערן ציגייערן.

אַפטלעך זעט מען
ווי די ביידע גוטע שכנות
האַלטן אין די הענט דאָס איינע ביכל
און מע וויגט זיך און מע לייענט עס אין איינעם.

אַבער אַז מע רייכערט ביידע איין ציגייער,
די אַ צי און די אַ צי, בסוד, אין שטילן —
ווייסן אַלע,
נאָר געזען האָט עס נאָך קיינער נישט, חלילה.

„נעם און לייען עס —
שטיינער קען עס רירן.
ווער זאָל זיך געווען דען ריכטן,
אַז דער חתן איז אַזאַ פאַרפירער?!“

אויף די דרויסנדיקע טרעפלעך זיצט זי,
ס'איז אין תמוז.
„אַט אַזוי אַ טרייבט מען עס אַליין אין קבר
טאַטע'מאַמע.“

„אָבער כ'קען דאָך שוין אָט באַלד די גאַנצע מעשה.
מומע אסתר.“
גיט זי זיך אַ צאַפּל,
און פאַרגעסט זיך.

פליט פאַרביי און גיט אַ פּלאַטער
עפעס דאָרט אַ פּויגל —
קוקט זי נאָך און נעמט זיך וויגן,
און זי נעמט פון אים נישט צו די אויגן :

„די סאַראַקעס און זואַראַנעס
האַבן זי געוואָרנט —
הער, וואָס טאַטע-מאַמע הייסן!
זאַלסט מיט אים נישט פאַרן?

הער נישט זיינע ריידעלעך, די קלוגע,
קוק נישט אויף זיין שמאַכעניו, דעם שיינעם —
זאַלסט דערנאָך נישט דאַרפן, טאַכטער,
גאַט זאָל היטן, וויינען . . .

ווער זשע פאַלגט דען,
אַז די אייער זענען קליגער פון די הינער?
— ס'טייטש, ער רעדט דאָך אַזוי איידל,
און ער זאָגט, ער איז אַ זוינער . . .

אוי, געוואָלד געשריגן!
דאָס האָט מען געלערנט פון די דייטשע סריכלעך . . .
וואו זשע האַלט איך? . . . יא, דער שיינער בחור
הערט דערווייל נישט אויף צון איר צו קריכן.

וואָס איז דאָ צו רעדן?
וועסט אַליין שוין ליינענען.
אוי, ווען נישט איר ברודער
ווייסט מען היינט אפילו נישט וואו איר געביין איז“.

„איר זאָלט מיר געזונט און שטאַרק זיין,
מומע אסתר —
„מיינסט, דער שיינער בחור
האַט זיך נישט אויף אים געוואָרפן מיט אַ מעסער?

אַבער אויף צו מאַרגנס
איז ער אויסגערובען —
און די קאַזע, ווי די טאַטע-מאַמע,
האַט מען אויך שוין ניט געפונען.

אין אַ צייט אַרום קומט אָן פון איר אַ שרייבן:
ראַיז מיט איר אַנטלאָפן — כ׳שעם מיך אויסצוואַגן —
נו, קיין בונעסירעס . . .
קענען טאַטע-מאַמע דאָס אַריבערטראַגן?

איז דער טאַטע — לייַנענדיק דאָס בריוול —
אויפן אַרט געווען דער ערשטער קרבן,
און די מאַמע האָט גענומען צאַנקען
און צום ערשטן יאַרצייט איז זי נאַכגעשטאַרבן . . .”

און די מומע אסתר גיט אַ כאַפּ דאָס פאַרטען,
ווייל די טרערן הייבן זיך איר אָן צו גיסן,
אַ פאַרשטיקטע און אַ כליפעדיקע
קען זי מער נישט רעדן: „לייען, וועסטו וויסן . . .”

צוויי מטושטשע געשטאַלטן

אין מיין שטעטל, ערגעץ אין די קינדעריאָרן,
האַט אַ פליאַטקע ווי אַ באַמבע אויפגעריסן:
אינע פון די קאַלעד-מיידלעך, די האַרבאַטע,
טראַגט אַ ממזר: — אוי, מע זאָל דערפון נישט וויסן! . . .

ס׳איז געוואָרן אַ געלאַף מיט אַ בהלה,
מיט אַזאַ געפילדער —
ווי סע וואָלט אַראַפּ אין מיטן העלן דרויסן
אַ פאַרפלייצעניש, אַ וואַלקנבראָך, אַ ווילדער.

מ'האָט צעשפּרייט די פּאַלעס — און געפּלויגן,
מ'האָט פּאַרקניפּט די טיכלעך — און געלאָפּן,
ווי ביי איטלעכן אין שטוב, ביי אים אַליין גאַר,
וואָלט זיך עס געטראָפּן.

— „ווער?" — „פון וועמען?"
ווער ס'האָט גאָט אין האַרצן קומט און וויל עס וויסן.
מ'האָט נישט איין פּאַר שקראַבעס
אַט אין יענער וואָך צעריסן.

ביז מ'האָט קוים אַרויסבאַקומען פון אַ שוועסטער:
ס'איז פון חוּדן, דעם רויטן.
— „אמת" — נאָר דאָס מיידל ענטפּערט גאַרנישט,
זי באַהאַלט זיך אין די שמאַטעצויטן.

אַלע ווייסן, אַז די דאָוידעכע
ליגט געליימט שוין וויפל יאָרן, לאַ עלינו,
און אַז דוד גייט אַרום און קלויבט נדבות —
ווייטער ווייסט נישט גאַרנישט קיינער.

נאָר די קאַלעך־מויד איז, דאַכט זיך, גאַר אַ שטילע,
איינע פון אַ שטוב מיט מיידן בלייכע —
צווייטנס, ווען זי האָט עס דער הייזער־גייער
גאַר געקענט צון איר דערגרייכן?

— „וואו איך האָב אַ שונא . . ."
— „מע זאָל אַ'געהיטן ווערן!"
— „ס'איז שוין איין מאָל וואויל דער מאַמען, דער אלמנה —
וואָס איז דאָ צו קלערן?"

— „נו, אוודאי — וואָס איז דאָ דער חידוש,
אַז סע טרעפּן זיך אַזעלכע זאַכן?
ס'איז דען דאָ אַ טאַטע,
ער זאָל וואַכן?"

— „מאָל דיר, אַז סע דאַרף זיך טרעפן,
העלפט אפילו נישט קיין טאַטע“.
און מ'האַט אָנגעהויבן צו דערגיין די יאָרן
דודן און דער האַרבאַטער.

דוד, דער פאַרצרהטער, דער שווייגער,
איז פאַרשטומט געוואָרן איצט אין גאַנצן.
יינגלעך פלעגן צון אים שרייען: „חמור-איזול,
מירטשעס אויפן ברית וועט מען שוין טאַפל טאַנצן . . .“

באַלעבאַטים פלעגן אים אין גאַנצן מיידן,
און מ'האַט שטילערהייט געברענט די טריט אים.
פונעם קלענצטן ביזן גרעסטן
איז נישט אָנגעשטאַנען רעדן מיט אים.

ער פלעגט אומגיין איינגעדרייט אין דרייען,
ווי אין זיך אַליין באַגראָבן.
אַן אַ פינטל מיטן אויג אפילו
האַט ער צוגענומען אַלע גאַבן.

ר'האַט נישט מער געטאַרט קיין שוועל אַריבערטרעטן
נאָכן גרייצער, צי אַ רעפּל ברויט דאַרט.
מ'האַט עס אים אַרויסגעגעבן דורכן פענצטער,
צי אַריבער פלויטן.

יא, געווען אויך שטיבער,
וואָס ער האָט געוואוסט: אַהער צו מעג ער קומען;
פלעגט מען ביי אַ ווינקל טיש אים עפעס געבן,
האַט ער אָפגעגעסן און אַוועק — אַ שטומער.

און דאָס מיידל, ווידער,
האַט זיך אויפגעהערט אין דרויסן ווייזן.
אויסצוהערן אַלע ווייבערישע טענות —
דאַרף מען זיין פון אייזן.

יינגלעך פלעגן זי פארהוקען
און איר נאכגעוואָרפן שטיינדלעך.
זי זאל קענען, וואָלט זי זיי צעקרישעט
איטלעכט ביינדל.

פושקע-גבאיטעס, נישט איין מאָל,
פלעגן איר אין אויער שיפען: חצופה . . .
זי האָט זיך געמאַכט: זי הערט נישט,
און זיך גאַרנישט אָנגערופן.

זי זאל מעגן —
וואָלט זי זיי אין פנים אָנגעשפיגן:
— אַ מהומה זאל אייך טרעפן,
זלידנע פליגן.

וואָס דער סוף פון אַט די צווייען איז געוועזן —
ווייס איך מער נישט.
נאָר זיי ווייזן זיך מיר תמיד
אין די שטערן.

צוויי מטושטשע געשטאַלטן זע איך,
האַלטן זיך אַרומגענומען —
צוויי מטושטשע געשטאַלטן,
שטומע.

און אין דרימל מיינעם,
— ווי איך וואָלט זיי צוגעצויגן —
שענקען זיי מיר תמיד
די אַראַפגעלאַזטע אויגן.

אמת,
שווערע קרוינען זע איך זיי נישט טראָגן,
אַבער דינע איידלע קריינדלעך —
אַלע מיינע ליבע זאלן עס פאַרמאָגן.

איצטער זענען זיי דאָרט מאַן און ווייב שוין,
און זיי האָבן שוין צוויי שיינע מוידן.
די מלאכים דרייען אויס די שטערנס,
אַנצוקוקן זייערע געטאַקטע קנודן.

* * *

נאָך אַזעלכע עטלעכענע פּאַרלעך
וואוינען דאָרט אין שכינות —
יעדן מוצאי־שבת ביי אַ צווייטן
קומט מען זיך צונויף צו טרינקן טיי אין איינעם.

ווי מע הייבט זיך אָבער אַן דערמאָנען
וואָס מ'האַט עס אַמאָל זיך אַנגעליטן —
הערט מען תיכף ווי מלאכים־כאַרן
מישן זיך אַריין אין מיטן . . .

אין אַ צווייטן ווינקל הימל,
בלויז אַ צוויי, דריי שטערנגאַסן ווייטער,
וואוינען נאָך אַזעלכע פּאַרלעך,
וואָס מע קען זיי ווינציק, אָבער : — „פיינע לייטן“.

אַט, למשל, אין אַ מאָנאַסטירל,
צווישן דעמבעס — ריזן,
וואוינט אַ פּאַרל, וואָס מע קען נישט זייער לשון,
נאָר מע וויסט: ס'איז אַבעלאַר און העלאַיזע.

און אין שכינות וואוינט אַ פּאַרל —
רק מע האַלדזט זיך און מע קושט זיך אין די פּיסקלעך.
איידלע מענטשן; כאַטש דאָס לשון איז משונה,
קען מען זיי — ס'איז פּאָולאַ און פּראַנטשיסקאַ.

און אַזוי אַ גאַנצע אוליצע מיט שטיבלעך —
עפעס מאַדנע מענטשן, נאָר ווי טויבנפּאַרן.
קיינער האַט מיט זיי נישט וויפל אונטערן נאַגל,
כאַטש מע וואוינט אין שכינות שוין אַזוי פּיל יאָרן.

די מויד, די שיינע

און אַטאָ איז דאָך די מויד, די שיינע,
פונעם טשערנאָוויצער ווינצערגעסל —
וויי, ווי קען מען
אירע גענג פאַרגעסן?

אַלע פרויען פונעם קווארטל
וואָלטן אין אַ לעפל וואָסער זי דערטרונקען:
אוי, צו וואָס האָט דער פון אויבן אַלע חנען
אַט דער איינער מויד אַוועקגעשאַנקען?

אַטעם פלעגט פאַרפעלן,
אַז מ'האַט זי געזען שפּאַצירן און זיך וויגן,
און דאָס לידל, וואָס מ'האַט וועגן איר געזונגען,
האַט געהאַט אַ ביטערזיסן ניגון.

ווער איז זי? פון וואָנען קומט זי?
מ'האַט זיך נאָר געשטויסן.
יא, דער טאַטע — ווייסט מען —
איז אַ קבצניוק, אַ גרויסער.

האַט ער זי געשיקט, אַז זי זאָל זוכן אַרבעט
אין די טשערנאָוויצער טריקאַטאַזש־פאַבריקן —
און אַז זי וועט קענען און וועט וועלן, מעג זי
עפעס פאַר דער שטוב מיט קינדער שיקן.

סיי ווי, יעדן דינסטיק, קעגן נאַכט צו,
פלעגט פאַרפאַרן פאַר איר דירה אַ פּיאַקער,
פלעגט זי זיך באַווייזן אַ פאַרפּוצטע,
און די שיינע קודלעס האָבן איר געפלאַקערט.

צוויי סאַלדאַטן האָבן זי גענומען —
און צו מאַרגנס זי געבראַכט צו פירן
פון דער הערנגאַסע,
פונעם הויז פון ד'אַפיצירן.

נאָר איר שיינע שיינקייט
האַט דערפון נישט אָנגעוואוירן.
אַז מ'האַט זי געזען שפּאַצירן און זיך וויגן,
האַט מען באַלד דערפּילט: דאָס בלוט נעמט יוירן.

און די ווייבער פונעם קוואַרטל
וואַלטן אין אַ לעפל וואַסער זי דערטרונקען:
אוי, צו וואָס האָט דער פון אויבן אַלע חנען
אַט דער איינער מויד אַוועקגעשאַנקען . . .

דער ליפּאַוואַן

אַט גייט אום אַ ליפּאַוואַן, באַוואַקסן,
מיט אַ קוטשמע און מיט הויכע שטייול —
ר'האַט אַמאָל געבראַכט מיט זיך, אין אַרבּל,
פון דער שאַצער סאַדעגורער קלויז אַ בריוול:

אין אַ פּראַסט, אין אַ געוויכער,
ס'האַט געבראַכן ביינער,
ווייל מען דאַוונען מנחה־מעריב —
פעלט נאָך איינער.

אין אַזאַ געוויכער —
וויפל קען מען האַרן?
פלוצעם רייסט זיך אויף דאָס צפון־טירל,
וואָס מ'האַט מיט אַ טיש געמוזט פאַרשפּאַרן —

גיט אַ יאַג אַריין אַ ווילדע כמאַרע,
נאָר זי ווערט אין דער מינוט צעגאַנגען,
און מע זעט, ס'איז דאַנקען גאַט שוין דאָ אַ צענטער,
אַ באַפעלצטער און מיט סטראַמפּאַליעס באַהאַנגען.

וואַרט מען שוין אפילו נישט קיין רגע,
און מע נעמט זיך דאַווענען, מע יאַגט זיך.
אַפּגעדאַוונט — גייט מען צו, מע גיט אים שלום,
מאַכט ער: „טשטאַ?“ — און ווייס נישט וואָס מע זאַגט אים.

ר'האָט זיך אָנגעוואַרעמט און געזאָגט: „דאָבראַנאַטשן“
און אַראָפּגערוקט דאָס פּוטער־היטל.
און די יידן זענען ווי געבליבן
עפעס אין דער מיטן.

די שטילסטע פון אַלע שטילע

פון די שאַטנס ציען נאַפּלשנורן
גלייך צו מיינע חושים.
כ'בין אַן ערבר,
אַבער נישט אַן זינד און נישט אַן בושה.

כ'קוק מיר אויס די אויגן,
כ'זאָל געפינען
יענע טאַכטער,
וואָס זי קען מיר נישט אַרויס פון זינען.

ווען זי זאָל זיך ווייזן,
וואָלט איך ווייס איך וואָס באַגאַנגען —
איך וואָלט זי אַרויסגעצויגן
פונעם לאַנד פון שאַטנס און פון זיינע צוואַנגען.

כ'וואָלט געליגנערט,
ערגערס נאָך אפילו —
— מוזסט מיט מיר אַנטלויפן,
שטילסטע דו פון אַלע שטילע.

ווען כ'האַב דיך צום ערשטן מאל באַגעגנט —
האַב איך אָנגעהויבן דאַרבן.
און זינט דעמאָלט, אין דער בענקשאַפט,
פיל איך יעדע שעה דעם טעם פון שטאַרבן

אַבער כ'רעד אַריין ווי אין אַ פּוסטן חלל
— — —
אויף אַ נעפל הייב איך אַן אוועקצושוועבן
פון מיין דרימל און פון זיינע חלום־ערטער.

דאָס פּערדל

אויף אַ הימל-לאַנקע,
צווישן צוויי פאַרקלערטע קוואַלן,
פאַשעט זיך אַ פּערדל, מיט די פיס אַרויף צו —
און דערמאָנט שאַגאַלן.

אַז דאָס פּערדל
האַט די היגע וועלט פאַרלאָזן,
זענען זיינע אויגענעס געוואָרן מילדער
פון די אויגן פון אַ קו, צי פון אַ קאַזע.

איך געדענק נאָך
ווי מע פלעגט עס שמייסן,
און מיט פרוטיעס
פשוט פון אים שטיקער רייסן.

איין מאָל איז עס אומגעפאַלן אין אַ בלאַטע,
וואָס זי האָט שוין אָנגעהויבן פּרירן —
האַט מען עס גענומען טלימען
ביז ס'האַט מערער נישט געקענט זיך רירן.

נאָר די יוכע אין די רוצחים
הערט נישט אויף צו ברענען.
ס'איז נישט נאָכצוזאָגן,
וואָס רשעים קענען.

אויף אַזאַ מין פּערדל,
זאָגן גוטע לייטן,
וועט מען זען אין גיכן
דעם בן-דוד רייטן . . .

ח צ ו ת

(א) טרער אויף דער „שטרומא“

(א) מתנה מיין „עלטערן ברודער“,
דעם ח' יצחק פאנער, המתגן)

אז מ'האט מער שוין נישט געזען די „שטרומא“
און א וואלקן האט איר גרוב פארדעקט —
האט דער ים גענומען שטורעמען און ברומען
ווי ער וואלט געוואלט אנטלויפן פון זיין ברעג.

אלע שליוון האבן זיך צעבראכן,
אלע שלעסער אין דער טיפעניש,
און די תהומען האבן אנגעהויבן קאכן,
און די בראשיתדיקע ברעגן אפגעווישט.

און די כוואליעס האבן ווי כלי-זיין
אנגעהויבן פאכען, שניט אויף שניט,
וואו אן אפגרונט — האט ער אנגעהויבן שפייען,
זוי וואולקאנען וואלטן זיך אין אים צעגליט.

אינעם חושך ווארפן זיך די כוואליעס
זוי די ווייסע בליצן צו דער הייך —
ווי דעם הימל וואלטן זיי געוואלט צעפראלן,
ווען זיי וואלטן אים מיט זייער כעס דערגרייכט.

דער געדריי פון כוואליעס און פון שטורעם
רודערט-אויף די רוימען און די ערד.
ס'איז שוין מער נישטאָ קיין סדר אין דער בורע —
אלץ האט זיך צום תהו-בוהו אומגעקערט.

* * *

זוינטן וואָיען, וויכערס רייסן וועלטן,
זוייטע, וויסטע פעלדער ליידקייט.
אנדערש נישט, אויף אייביק וויל איצט גאט פארשעלטן
עמעצן, מיט זיינע דונערדיקע רייד.

אין דער ווייטנס שטייט אַ בוים און וויגט זיך,
כאַטש ער איז שוין אַלט אָן אייביקייט.
שטיקער רייסן אַלע שטורעמס אָנגעשיקטע,
נאָר דער שטאַם מיט זיינע צווייגנשטאַמען שטייט . . .

כמאַרעס — וויפל ס'קען דאָס אויג דערלאַנגען — — —
אינעם שטורעם הערט זיך אַ געוויין,
נאָר פאַרפּרעסטע ליפּן האַלטן עס אין צוואַנגען,
און סע צאַמען עס צונויפגעקלעמטע ציין.

עמעץ קען פאַר פּחד אַזש נישט שרייען,
בלוין פאַרשטיקטע זיפּצן הערט מען: העלפט . . .
הימל, ערד און דומם האָבן זיך פאַרטאַיעט:
הערן אינעם ווינט אַ היילן ווי פון וועלף.

פון דער ווייטער טיפּנס יאָגט זיך עמעץ
באַלכסון און מיט דולע הענט.
ס'איז אַ פּרויאישע געשטאַלט — זי זוכט עס וועמען:
דער געיאַמער פון דער קלעם איז איר באַקענט.

זי לויפט אום היטהער — און נישט ווי פייגל,
וואָס זיי פליען גלייך, וואוהיין זיי ציט.
וויפל נאָך קען זי זיך דאָ אין דרייען בייגן,
אַז די שטורעם-פּרוטיע קאַטעוועט און ברייט?

ווער האָט אַזאַ צאָרן אויסגעגאַסן
אַט אויף דער צעריסענער האַלבנאַכט,
וואָס איז פינצטער, ווי סע וואַלטן אַלע חצותן
זיך אַהער צוליב אַ סוד צונויפגעבראַכט —?

אוי, פון וואַנען קומט עס דער געיאַמער ?
אַט, ער קומט דאָך, דאַכט זיך, מיטן ווינט.
מוז זי לויפן קעגן ווינט און זיינע שטראַמען —
כאַטש ער רייסט פון איר דאָס קלייד ווי טשאַטעס הינט.

— „רחל טאכטער, זאָג וואוהיין דו גייסט עס —
ס'איז דאָך נישט די שעה פון האַלבער נאַכט,
און דו ביסט נישט אויפן וועג צום ירדן — ווייסטו?
עמעץ האָט דיר פרי דייך קבר אויפגעמאַכט.“

רחל גיט אַ ציטער און אַ צאַפּל,
און זי מיינט, אַז אָט האָט זי באַגליקט.
זי צעשפרייט די הענט, דעם פריינד אַרומצוכאַפּן;
— „אליהו פעטער, גאָט האָט דיך געשיקט ;

עמעץ האָט דעם שלאָף אין מיר צעריסן
מיט געכליפּע און געוואַלד־געשריי —
אָט ווי אַ געווינעריין וואַלט זיך געביסן
שטיקער פון איר אייגן לייב אין גרעסטן וויי.

זאָג, וואו בעמען זיך אַזעלכע ווינטן,
און וואָס ציט עס מיך אַזוי צום ים?
וואָס פאַר אַ געיאַמער טראַגן עס די אינדן,
וועמעס ווילדע אַנגסטן האַלטן זיי אין צאַם?

עמעץ ראַנגלט זיך און עמעץ בעט זיך.
מיך האָט קיין מאַל נישט געוועקט, ווי איצט.
איז שוין נאָכן ראַנגלעניש? האָב איך פאַרשפעטיקט?
האָט שוין דאָרטן אַפּגעדונערט, אַפּגעבליצט?“

— „רחל טאכטער, פרעג מיך בעסער מער נישט.
אויב דיך ציט צום ים, איז וואָרט נישט אויס —
ס'האָבן דאָרט זיך אויסגעלאָשן אַלע שטערן,
און די בראַך איז, ווי מיר, ביטער־פינצטער גרויס.“

טעמנע איז. די ערד איז אויפגעוירן.
ביז די קנעכל זינקען אירע טריט.
זי האָט גאָר געמיינט, אַז גאָט האָט צוגעשוואוירן
און געחתמעט: מער קיין מבול ברענגט ער ניט.

— „נעם מיך, אליהו, גיך צום באָרטן,
ווייל מיר ברעכן זיך פון שרעק די פייס.
דער געשריי פון וויגעשרייען קומט פון דאָרטן,
און אַ ביטער קלאַנגעוויין אויף וויסטסטער וויסט.

מיינע קינדער וואָגלען איבער ימען,
און די שיפן גרייכן נישט קיין ברעג.
גאַט, איך בין דאָך רחל, זייער אַלטע מאַמע —
זאָג, וואָס ברענגט מיך איצטער שיר נישט אום די שרעק?...”

איז דער ים נאָך ווייט? זי זוכט אַ צייכן.
דער געוויכער בייטשט ווי מיט אַ קנוט.
— „אָפּשר מיינט די שבועה מבולען פון די הייכן,
אַבער נישט קיין ים פון טרערן און פון בלוט.”

רחל שטייט מיט צוויי פאַרמעקטע בליקן,
כאַטש זי וואַלט די אויגן אויסגעוויינט.
נאָר דער קוואַל פון טרערן איז איר אויסגעטריקנט.
און דער שלונג איז אָפּגעשטאַרבן און פאַרשטיינט.

— „וועגן קוואַל פון טרערן, רחל, קלער נישט.
דער וואָס האָט געעפנט דיר די טראַכט,
וועט צוריק דיר עפענען דעם קוואַל פון טרערן —
אפּשר נאָך ביים סוף פון היינטיקדיער נאַכט.

האַלט זיי נאָך אין האַרץ דערווייל אַצינדערט,
ביז דעם סאַמע ערשטן שפּראַך אויף זון —
דעמאַלט וועסטו וויינען, אַז דו זאָלסט נישט בלינדן
און דו וועסט מיט טרערן קילן דיר די וואונד.”

רחל וואָגלט פאַזע ברעג אַ מידע,
און קיין שטיין צו רוען האָט זי ניט,
און דער וויכער מאַטערט אירע אַלטע גלידער,
און ער שטרויכלט אירע כליפעדיקע טריט.

— „כוואַליעס ווילדע, אויפגעברויזטע פלייצן,
כ׳שטיי אין בעטעניש צו איך געווענדט —“
נאָר דער וויכער רייסט דאָס טיכל פון איר פלייצע,
און ער ברעכט איר די פאַרבראַכענע צוויי הענט.

— „הערט אויף שווימען, כוואַליעס, הערט אויף זידן —
כ׳זע אַ ווייסנק ווינדעלע, מיר דאַכט.
וויי, וואָס ס׳איז געבליבן פון אַ שיף מיט יידן
אין אַזאַ מין תוהו-בוהדיקער נאַכט!“

— שענקט מיר, כוואַליעס, כאַטש אַ קינד — אַ זכר —
אַנדערש ריר איך מיך נישט פונעם אָרט.“
שטראַמען גיסן פון די נידעריקע הייכן,
און די כוואַליעס הערן קוים איר ביטער וואָרט.

— „אויב אַ קינד, וואָס איז שוין נישט קיין וואוינונג
פון קיין לעבן, גיב איך אים אַוועק
וואָס איך בין — און זאָל עס הייסן אי בן־אוני,
אי בנימין — אַ געבירט אין גרעסטער שרעק.

אַנדערש קען איך מער נישט זיין קיין מאַמע —
דאָרטן וואו דער זועג קיין אפרת גייט.
כ׳זעל אַראָפּ — זיך לייגן אויפן דנאָ פון ימען,
מיט מיין האַרץ, דעם שוואַרצן ים פון מיינע לייד.“

רחל וויל באַוויינען אירע קינדער,
נאָר זי גליווערט, צו דער טיף געווענדט.
פלוצעם זעט זי אין די כוואַליעס: עפעס בלינדיקט —
און זי שטרעקט דערנאָך די צוויי פאַרשטאַרטע הענט.

וואו איז דאָ דער ים און וואו דער הימל —
אַז די נאַכט האָט זיי צונויפגעפאַרט?
אין דער טעמענער חשכות זעט זי עפעס שווימען —
ס׳איז אַן עופעלע, אַ ווינדעלע, אַ גאַרט?

ניין, זי זעט נישט וואָס ס'איז צוגעשוואומען,
נאָר זי פילט מיט זעענדיקע הענט:
שטיקער לייזונט האַלטן עס אַרומגענומען,
און ס'איז עופעלע, וואָס פיבערט און וואָס ברענט . . .

כאַפט זי אין די אַרעמס, אין די שטאַרע,
דאָס, וואָס ס'האַט די כוואַליע איר געברענגט.
זאָל דעם עופל אין דער לייזונט זיין נאָר וואַרעם —
וואַלט זי גאָר דאָס חיות אים אַוועקגעשענקט.

וואָס די כוואַליעס שענקען איר, פאַרוויגט זי,
און זי נעמט עס גאַנץ אַריין אין זיך.
אויף אַ וויסטן שטיין נישט ווייט פון באַרטן ליגט זי —
און די בראַך דערזעט זי באַלד ביים ערשטן ליכט.

ס'איז אַ מיידעלע, אַ האַלבס, נישט מערער,
מיט אַ בריסטל און אַ שטיקל טראַכט.
עמעץ מיט אַ האַק האַט דעם צעפלעט דעם שטערן.
— „וויי מיר, מער האַט איר מיר, כוואַליעס, נישט געבראַכט?“

הייבט זי צו דער הייך איר קינד, איר אייגנס,
און אַנטפלעקט דאָס בריסטל און די טראַכט:
— „דאָ האַט דאָך געדאַרפט אַ מאַל אַן עופל זייגן,
און דאָס טראַכטל וואַלט אַ צווייטן דור געבראַכט.“

וויפל אַט אַזעלכע מילכן-קוואַלן
האַט מען שוין פאַרקאַפּעט אָן אַ צייט?
וויפל דורות גייען אינעם תהום פאַרפאַלן,
און אין יידנגריבער, ווי די ערד איז ווייט?

אוי, ווען כ'קען פאַרריכטן דיינע ריסן
מיט די גלידער פון מיין לייב אַליין . . .
אַלע דיינע מיתות, קינד מיינס, וויל איך וויסן,
וואָס ס'נישטאַ דערפאַר קיין וואַרט און קיין געוויין.

טיפע שיפן, אָנגעפראָפטע באַנען — — —
אויף דערויף די קינדער מיר פאַרמערט ? . . .
— „טאַכטער, וויין דיך אויס און גיי אַוועק פון דאַנען,
מנעי קולך, ווייל אַזוי איז דיר באַשערט.“

— „כוואַליעס שטורעמדיקע און גערעכטע,
כ'קען דאָך אייך נישט שעלטן מיט מיין צונג —
מ'האַט געפענטעט מיינע קינדער — שאַף צום שעכטן —
און אַזוי זיי אייך געוואָרפן אינעם שלונג.“

— „ס'איז שוין, טאַכטער, צייט זיך אויפצוהייבן
און אַוועק צוריק צו דיר אין רו.“
— „אליהו פעטער, איך וועל ווייטער גלייבן
אינעם קול, וואָס טרייסט מיך און וואָס זאָגט מיר צו . . .“

אַבער אַלע ווערטער זענען שטומע,
און זיי האָבן נישט קיין האַפט, קיין ווערט —
ביז דאָס וואָרט, וואָס אייביק וועט עס שרייען: שטרומאַ!
וועט אַ מאַל געפינען טרייסטונג אויף דער ערד.

כ'קען נישט וויינען, כ'קען נאָר טרוקן כליפען,
און פאַר ווייטיק שטומען ווי אַ שטיין.
קום זשע, קינד דו מיינס, אַ מאַמע טאַר נישט זשיפען,
און מיר האָבן נאָך אַ ווייטן וועג צו גיין“.

און זי נעמט דאָס קינד אין אירע אַרעמס,
און זי נעמט די ווילקשנור מיט זיך,
„ערגעץ אין דער מידבר, אויסגעפיניקט, אַרעם,
וואַגלט אום און קוקט ארויס אויף אונדז משיח.“

וועלן מיר די וואונדן אים פאַרבינדן,
מיטן ווינדעלע, געווייקט אין בלוט,
מיטן זיכר פון דער שטרומאַ אין די אינדן —
און קען זיין, אַז ער וועט מוזן זאָגן: גוט . . .“

”זין יונען“

און פון דאָרט, וועל איך דרך טראָגן
קיין בית-לחם, וואו איך ליג שוין לאַנג —
כ׳גיי אַרויס צום ירדן יעדן חצות צו קלאַנג,
זינט איך האָב געהערט נבוראדנס גאַנג.

וועסטו זען מיט מיר זיך ציליען שטערן —
אותיות העפּטן זיך אין הימלאַד,
און סט׳מיר העלפן זוכן דורך מיין שלייער טרערן,
צי מע זעט נאָך נישט די אותיות: גענאָד . . .

אפתחה פי

אפתחה פי מיט אַ גרויס געוויין —
דאָס האַרץ איז מיר וויסט ווי אַ מדבר־שטיין.
איך וויג אַ קינד אויף פאַרבאַכענע הענט —
און דער קוואַל פון טרערן איז טרוקן און ברענט.

אי-ליע ליו־ליע, ווינד און וויי —
וואו זענען דינע אייגעלעך צוויי?
וואו זאָלן דינע אייגעלעך זיין —
אויסגערונען אין ים אַריין.

אי-ליע, ליו־ליע, וויי און ווינד —
פון וואַנען קומט צו מיר דאָס קינד?
פון ערגעץ אַן אייביק פינצטערער נאַכט,
פון אַ תהום, פון ערגעץ אַ טויטער טראַכט.

וויי, ווי שטיל דו ביסט, מיין טאַק — — —
און דער ים איז שטום, ווי אַ טויבער גלאַק.
וואָס האָב איך פון וויגן זיך שעה נאָך שעה —
אַ בראַך ווי דינע איז גאַר נישטאַ . . .

אַנגסטן מיינע, ניטע שטילט.
נישטאַ קיין טרייסט צו מיין ווייטיק ווילד,
נישטאַ קיין טרער פאַר מיין געקלאַג —
נאָך אזא נאַכט קען נאָך ווערן טאַג?

יאָרצייט

(א) די באַרד

שוין נישט איין מאָל קומט מיר אַ באַקענטער ייד צו חלום,
מיט אַן אויסגעפליקטער האַלבער באַרד, די צווייטע האַלבע
אַ פאַרפאַטע אין אַן אויסגעמיש פון בלוט מיט בלאַטע.

— „פריער האָב איך דען געהאַט אַ באַרד, אַט ווי ביי לייטן —
וואָס דו גלאַצסט אַצינד אַזוי אויף מיר מיט די אויגאַנעס?
אמת, פונעם ביסל, וואָס ס'איז מיר פון איר געבליבן,
קען מען טאַקע, מיינע שונאים, פלאַצן פון געלעכטער . . .
נו, די אויסגעפליקטע האַלבע וועט צוריק נישט וואַקסן —
מ'האַט זי ביי מיר אויסגעפליקט געטריי, מיט שטיקלעך צורה —
זאָל איך זשע די צווייטע העלפט צעפליקן בידיים ?

שקצים האָבן אַנגעהויבן מיר די באַרד צו צופן —
ווייסטו ווען? — מיט שיינע יאָרן פריער, אין די דערפער,
נאָר ביי זיי איז עס געווען אַ שפילעכל מסתמא,
ווי, למשל, ביי די הינט, וואָס פלעגן מיך באַפאַלן —
נישט קיין ניוך געטאָן, אַז כ'האַב זיי עפעס צוגעוואַרפן.

(ב) ר' ייד

כ'זע, דו בויערסט דיר דעם קאַפּ, דו ווילסט דיך שטאַרק דערמאַנען
ווי כ'האַב דאָרט געהייסן, אינעם אויסגעטייטן שטעטל.
רוף מיך סתם: ר' ייד — און זוך אויף מיר נישט קיין סימנים —
מ'האַט מיך נישט דערהרגעט, נישט געהאַנגען, מ'האַט מיך גאַרנישט.
שיסן, הענגען — וואָלט פאַר מיר געוועזן צו פיל כבוד . . .

וואָס זשע, ווען מען טייט מיך פריער, וואָלט געוועזן בעסער?
בלייבן ליגן כאַרכלענדיק אין בלאַטע — איז שוין שענער?
ליגן מיט פאַרגלייזטע אויגן און ביי גאַט זיך בעטן:
קום, דערקוילע דו אַליין די עדה יידן דיינע —
בעטן גאָר ביי גאַט דעם טויט אויף זיך? אַ שיינע מעשה . . .

ג) קבורה

איך בין נישט געקומען צו קיין קבורה, ווייל צו קבורה
קומט אַ מת — מע זעט: געשטאַרבן, ברוך דיין אמת.
איך בין דאָך אַ נישט־געשטאַרבענער אַריין אין קבר.

כ'האַב אַריינגעטאַנצט אין גרוב אַריין בשעת דער ווידוי,
און די ווידוי האָב איך אויסגעזונגען, אויף צו להכעיס
די מערדיירים — מ'האַט נאָך נישט געזען אַזאַ ביז־וואונדער . . .

און דעם קבר, ווייסטו דאָך, האָב איך אַליין געגראָבן.
אַבער, דאַכט זיך, אַז דו ווייסט נישט, אַז בשעתן גראָבן
האַט אַן ערב־פסח־ווּינטל מיר געדרייט די פאות — — —
שטיי איך און איך גראָב און טראַכט מיר: מצות דאַרף איך איצט נישט,
נישט קיין מצות, נישט קיין זיין און אויכעט נישט קיין מרור . . .
איבעריקנס פלעגט דאָך זיין דער מרור זיס ווי צוקער . . .

ד) יענעם אינדערפרי

איך האָב יענעם אינדערפרי געדאַוונט מיט כוונה,
און כ'האַב גוט געקוועטשט די פסוקים רחמים און תחנונים.
נאָר איך קום נישט איצט צו דעם פון אויבן מיט קיין טענות,
אַבער ס'איז מיר אויכעט שווער געפינען אויף אים זכותים.
ובפרט דאָס האַרץ האָט מיר געזאַגט, אַז עפעס גרייט זיך . . .
כ'האַב געפילט, אַז קיין שום תפילה וועט שוין איצט נישט העלפן.
אויב איך בין נישט, הייסט עס, ווערט און ס'איז אַראָפּ פון אויבן
אַ געזחממעטער דער גור — איז וואָס קען העלפן בעטן?
אגב קען געזיין, אַז אויך דערפאַר וועט מען מיך שמייסן,
ווייל איך האָב אין דעם טראַכטער צו פיל נאַכגעגעבן.

ה) אפשר

אפשר דאַרף מען אויפן אייבערשטן רחמנות האָבן, און אים נישט אַזוי פיל דריקן צו דער וואַנט און מאַנען : אויב דו האַסט געזען, ווי מ'האַט געשאַכטן פיצלעך קינדער אויף דער מאַמעס ברוסט — פאַר וואָס זשע האַסטו נישט דעם גולן אָפּגעהאַקט די הענט, נאָך איידער ער האַט אָנגעהויבן מערדערן? סע קען דאָך נישט געזיין אַזוי פיל טומאה, וואָס דערפאַר זאָל אונדז אַצינד אַזאַ מין עונש קומען. ניין, מע וואַרפט חלילה קיינעם נישט דעם גט אין פנים, אָבער ווייז מיר וואו סע שטייט געשריבן, אַז מער טאָר נישט זאָגן, מאַנען — אויב מע זעט ביי יענעמען אַן עוולה. כווייס, ס'איז נאָר גערעדט ביי מענטשן, אָבער דעם פון אויבן דאַרף מען, דאַכט זיך, איצטער גאַרנישט פרעגן, ווייל ס'איז פשוט : ווען סע וואַלט געווען אַן ענטפער, וואַלט דאָך לכתחילה נישט געווען געקומען צו דער בראַך — און צו דער קשיא . . .

ו) צייט צו טראַכטן

כ'האָב געהאַט אין לעבעדיקן קבר צייט צו טראַכטן. איינס איז אויף קיין איין מינוט מיר נישט אַרויס פון זינען : איך האָב אין דער היים געלאָזט אַ מיידל אַ פאַרזעסנס, מיינס אַן אויג אין קאַפּ, אַן איינציק קינד, אַ בת־יחידה. גיט איר עמעץ איצט אַ גלעט און ווישט איר אָפּ די טרערן? טוביב און בלינד בין איך געלעגן, אָבער פול געטראַכטעכץ — ווען דער אייבערשטער וואַלט מיך געפרעגט, וואַלט איך געעצהט — גלייכער וואַלט געווען אַנדרוגינוסן צו באַשאַפן, איידער לאָזן טעכטער ביזן גרויען צאַפּ פאַרזיצן, ביזן גרויען צאַפּ און ביזן ווערעמדיקן קבר, בעסער זיי פאַרשלעפערן נאָך אין דער טראַכט, נאָך איידער זיי דערלאַנגען דעם געשריי, דעם שרעקלעכסטן פון אַלע, דעם געשריי, אַז מע דערזעט די וועלט, וואָס מען וועט דאַרפן לעבן שטאַרבנדיק אין איר, פון וויגל ביזן קבר.

(ז) כ'האָב געמיינט: ס'אָ חלום

כ'על דיר עפעס נאָך דערציילן, כאָטש דו וועסט נישט גלייבן;
איך אליין האָב עס מיר נישט געגלייבט, אָז ס'האָט געטראָפֿן,
כ'האָב געמיינט: ס'אָ חלום — יאָ, אַ וויסטער, טעמנער חלום.
הער עס אויס, דערצייל עס, אָבער מאַך נישט קיין פירושים.
אָסור ווייס איך — וואָס פירושים קענען דאָ שוין אויפטון.

כ'בין געלעגן אַ פאַרשאַטענער — איך ווייס נישט וויפל,
בין, ווייזט אויס, אַ באַמבע האָט דעם מאַסנגרוב געפונען
און האָט מיך צוריק אַרויסגעוואָרפֿן אויף דער לאַנקע.
וואו מ'האָט אונדז געהאַט געהייסן זיך די גריבער גראָבן.

כ'האָב מיך אויסגעטשוּכעט און איך האָב דערזען דעם חורבן —
נאָר איך בין דאָך נישט אליין, נישטאָ זיך וואָס צו שרעקן . . .

פֿלוצעם אָבער זע איך עפעס, וואָס סע שרעקט מיך דווקא:
צוויי, דריי טריט פון מיר ליגט אומגעוואָרפֿן אין דער בלאַטע
אַ געפאַרבטער צלם מיטן ייזל — אָן די צוועקעס,
און די דערנערקרוין האָט עמעצער אַוועקגעוואָרפֿן —
אפשר האָט אַ ווינטעלע זי אים אַראָפֿגעריסן,
אפשר האָט ער עס אליין געטאַן מיט לויזע אַרעמס.
ליגט ער און ער רעדט און שאַקלט צו מיר מיטן פנים,
נאָר ס'איז אָבער שווער צו הערן, און איך פרעג אים פראַסטלעך:
זענען היינט געווען אין קלויסטער אַלע דיינע שעפּס?
וואָס האָט מען זיי אָנגעזאַגט? איך ציטער שוין אין גאַנצן . . .
תמיד, אָז איך בין די קאַפּליצע פאַרבייגעאַנגען,
האָב איך מיך געשראַקן — נישט פאַר דיר, נאָר פאַר די שקצים,
וואָס זיי האָבן זיך מיט שטיינער הינטער דיר באַהאַלטן . . .

(II) כ'האב א זון

כ'האב א זון אין אונדזער הייליק לאַנד — ער איז שוין דאָרטן
זינט די אָנהייב דרייסיקער; בשעת דער וועלט-מלחמה
איז ער אַזש געווען אין רוים — אַזוי האָט ער געשריבן.
האָב איך אים געענטפערט אין געדאַנק; אוי, זון געטרייער,
ערגעץ זיצט דאָך ביי די טויערן פון רוים משיח —
און ער קען זיך נישט באַפרייען פון די גלות-קייטן.
ס'קען גאָר גריילעך זיין, ער וואָרט — מע זאָל אים אונטערהעלפן.
סיי זוי — מעגסט אים זאַגן: די וואָס וואָרטן אויף זיין קומען,
זענען באַלד נישטאַ, פאַרפלייצט געוואָרן און פאַרטיליקט.
באַלד ט'נישט זיין-חלילה מער — צו וועמען ער זאָל קומען.
ס'איז דאָך שוין נישט מער די גוטע צייט פון שייטער-הויפנס,
אָדער בלוט-בילבולים, אָדער דאָרט געשענדטע האַסטיעס,
אָדער יידן-שלעגערס ערגעץ דאָרט אויף זייער ניטל.
די מערדיירים ווילן איצטער גאַנצע קהילות,
וויסנשאַפטלעך אויסגעציילטע, קיינער זאָל נישט פעלן.
דאָס איז דאָך אַצינד די אַכטע צו די שבע חכמות.
העלף זשע אים, מיין זון, זיך צו באַפרייען פון די קייטן —
וועט ער קענען קומען, וואָרן ס'איז שוין באו מיס . . .

* * *

וואָס איז דאָס געווען — האָב איך געהערט די הענער קרייען? . . .

ביימעלע מיט אויפגעבליטע גלידער

ביימעלע מיט אויפגעבליטע גלידער —
אוי, אין וועמען דו דערמאָנסט מיך איצט . . .
איך מוז ווידער בלייבן שטיין אַ מידער
אין דיין שאַטן, ביימעלע צעבליטס.

אַט־אָ קומט אַ פּלאַטערל צו פליען —
דאָס איז אַלץ נאָך דיר די בענקעניש;
וויפל זי זאָל מיך נישט ברענען, בריען —
נאָר זיך איבערברענען קען זי נישט.

ערגעץ האָט אַ פייערבראָך גענידערט
אויף אַזוינע ביימעלעך ווי דו,
מיט די ערשטע עפל אויף די גלידער,
און מיט חלום אין דער צווייגנרו.

דאָרט האָב איך געלאָזן אָן אַ וועכטער
אַזאַ ביימעלע ווי דו ביסט איצט —
ווען פון אַלע הייכן — גאָט גערעכטער! —
האָבן פייערבראָכן זיך צעבליצט.

כ'בין אַוועק אַריבער ווייטע ימען,
מיט אַ שמאַכטונג, וואָס האָט ווילד געבליט.
וואָס האָסטו געטראַכט, בשעת די פּלאַמען
האָבן דיר געשלונגען צווייג און צווייט?

ס'קען געזיין, אַז אין דער לעצטער רגע
האָסטו גאָר געטראַכט — — — ניין, ס'קען נישט זיין!
פאַרן פּוסטן שטיין אַזוי און פּרעגן
קומט מיר אייביקע גיהנום־פּיין.

כ'נעם אַרום אין חלום דיינע גלידער,
וואָס דער פייערבראָך האָט זיי פאַרברענט — — —
(אַז איך שרייב דערוועגן גראַמענלידער,
דאָרף מען מיר נישט קאַטעווען די הענט?).

ברוך-איציק

(א) כעלות-הבידעם

ס'איז כעלות-הבידעם. ברוך-איציק מיט דער שקאָפּע, לסוסתי, ציען דורך די אויסגערוטע פעלדער גלייך צום רבי'ן. ער זאָל לעבן, און פון דאָרטן ווייטער, וואו-אָהין מ'עט הייסן. ר'האַט אַ טבע, ברוך-איציק, ער'ט נישט פּרעגן קיין מאָל, וואו-אָהין מע דאָרף עס פאָרן, נאָר מע דאָרף אים פריער זאָגן פּראַסטלעך: פאָר אָהין צו. זיך אַזוי געפירט ביים אַלטן רבי'ן, זכותו יגן, און ביים איצטיקן, זאָל לעבן, פירט ער זיך נישט אַנדערש, און אַזוי וועט ער זיך פירן, וויפל ס'עט באַשערט זיין. און די שקאָפּע הייבט נישט אָן צו ציען, ביז זי הערט נישט, פון איר שפּייזערס מויל, און פילט דערביי נישט אויפן זאָדיק זיינס אַ פעטשל, זיינע פינעף קלעצליקע פינגער: — שיינע שקאָפּע מיינע, לסוסתי, — נו, וילך . . .

(ב) לסוסתי

— שקאָפּע, אַז איך האָב דיך איינגעהאַנדלט ביי ר' לייבען, האָט ער מיר אַנטפלעקט אַ סוד — שוין וויפל יאָר דערינען, — אַז דו קומסט אַרויס פון פּרעהס שקאָפּעס, דורך גילגולים: איינע פון די עלטער-באבעס דיינע איז געקומען, נישט אַליין, מיט נאָך צוויי טוצן שקאָפּעס, פון מצרים — מיט דער שיינער טאַכטער פּרעהס, שלמה-מלכס קעפּסווייב, ווען ס'האַט אים געפעלט נאָך איינע צו די טויזנט ווייבער . . .

פונעם גילגול, ווייס איך, איז קיין סך שוין נישט געבליבן. —
 איך געדענק דיר אָבער גוט דיין אייביקע געטריישאַפט.
 איך בין, מאָל דיר, אויך שוין מער נישט יענער ברוך־איציק,
 וואָס פון יענע יאָרן, זוען איך האָב דיך איינגעהאַנדלט.
 אָפּגעהאַרעוועט אין איינעם אונדזער ביסל יאָרן —
 עלעיהי דו זאַלסט גאָר זיין אַ ווייב, און נישט קיין שקאַפע.
 כ'רעד צו דיר אַזוי ווי צו מיין יידענע, נאָר זי גאָר
 מענהט פונקט פאַרקערט: — דו רעדסט צו מיר ווי צו דער שקאַפע . . .

ג) שלמה־מלך האָט געזאָגט

מיינע, זאָל געזונט זיין, האָט קענאַרע אָנגעקינדלט
 שוין אַ פולע שטוב מיט קליינבואַרג, קלענער איינס פון צווייטן,
 און איז, דאַכט זיך, נאָך נישט פאַרטיק . . . ביסט אַן אכזר, זאָגט זי —
 כ'על דיר, זאָגט זי, מיט אַ טאַפּ אַ מאָל דעם קאַפּ צעשפאַלטן.
 דו ביסט אונטער וועגנס, ווייסטו נישט פון דעם גיהנום.
 אָבער אַלע קומען מיט די פּיסקלעך צו דער מאַמען.
 די פּאַלאַניקלעך צעברעכן באַלד די איינע שיסל,
 און די איינע חלה קלעקט נישט אויף אַזוי פיל מוציאס.
 און זי וואַרטשעט, וואַרטשעט . . . רבי, זאָגסט, איר דאַרפט דאָך וויסן,
 שלמה־מלך האָט געזאָגט, אַז ווייבער זענען ביטער
 ווי די ציבעלעס, נאָר אַן זיי איז אַ סך מאָל אַרגער? . . .

ד) אונטער וועגנס

ברוך־איציק לאָזט דער מידער שקאַפע נאָך די לייצן,
 קנאַקט זיך אויס די פלייצע, גיט אַ פאַכע מיט די אַרעמס,
 גיט אַ גענעץ אויף־אָ קול, און ציט אים אויס וואָס לענגער —
 ביידע זאָלן הערן: אי די שקאַפע, וואָס זי שלעפט זיך,
 נאָר ער מינטערט זי שוין מער נישט — ווייל ער ווייסט — מע דאַרף נישט,
 אי, להבדיל טויזנט מאָל, דער רבי אינעם וואָגן,
 וואָס ער האָט שוין טאַקע אָפּגעדאַוונט מנחה־מעריב,

נאָר מע זעט נישט ס'זאָל אים שלעפערן — ער שעפטשעט עפעס
און ער לאָזט אַרויס אַ זיפּף צו מאַל, אַז ברוך־איציק
דרייט אַלץ אויס דעם קאַפּ צון אים און פרעגט: „וואָס איז אייך, רבי?“ —
נאָר דער רבי ענטפערט גאַרנישט און די האַנט אַליין בלויז
גיט אַ מאַך — ווי איינער רעדט: דו פאַר נאָר, עט, נישקשה — — —
ווייסט שוין ברוך־איציק: ער באַדאַרף אַצינד נישט נודען.

(ה) ברוך־איציק חלשט נאָך אַ דרימל

אוי, ווי זעט מען זיך שוין אין דער היים, ביי ווייב און קינדער —
כיוואָלט אַריין אין בעט אין אַנגעטועכץ, אין די שטיוויל.

ברוך־איציק דומעט און ער חלשט נאָך אַ דרימל;
נאָר וואָס מער ער חלשט, וויל דער דרימל אַלץ נישט קומען.
ווי ער זאָל נישט טוליען זיך און מאַסטען זיך אין טולעפּ,
כאַפט ער אָן דעם דרימל ביי אַ פּאַלע — ווייטער גאַרנישט.

אָן דעם רבין — וואָלט ער שוין געדרימלט אויף דער קעלניע,
און דערנאָכדעם וואָלט אים איינגעהילט אַ שלאָף, אַ טיפּער,
טיף און וואַרעם ווי אַ גוטע זומערנאַכט סוף־חודש,
ער וואָלט איצט געוויגט זיך אויף דער קעלניע און געכראַפּעט,
און געהערט זיך כראַפּען — ווייל ער קען נישט אַנדערש שלאָפּן,
סיידנס אַז ער הערט זיך כראַפּען . . . אַבער איצטער הערט ער,
אַלע מאַל דעם רבינס זיפּף — און אויס, נישטאָ קיין דרימל!
ס'נישט קיין דרימל, נאָר אַ מאַטערניש, וואָס ברעכט די גלידער.
קען מען אַבער זאָגן; רבי, הערטס שוין אויף צו זיפּצן?—

לסוסתי, כ'דאַרף דיך נישט דערמאָנען; גיי פּאַמעלעך.
מיר האָט מען געהייסן דאַווענען פּאַמעלעך — פּאַלג איד.
נישט געיאָגט זיך — אין דער פינצטער קענסטו דאָך די וועגן
בעסער נאָך ווי אין דער ליכטיק — און ס'איז דאָ אַ סיבה:
אין דער ליכטיק זעסטו פּאַזע וועג די הויכע גראָזן.

גיסטו, גייענדיק, א צופ — איך מאַך מיך, אַז איך זע נישט.
כראַמטשע דיר געזונטערהייט, אַבי נאָר שלעפּ דעם וואָגן.
— „אמת, רבי, אַז מע טאָר אַן אַקס דאָס מויל נישט צאַמען,
ווען ער דרעשט די זאַנגען?“ — „ווייס איך! ס'איז דאָך פּרעמדע פעלדער . . .
פּרעג מיך נישט — און זיי מיר נישט מבבל די מחשבה. . .“

(ו) האָב אין דר'ערד די טייטשן

— „רבי, איר האָט דאָך געלערנט מער פון מיר אין חדר,
נישט נאָר סידור, נאָר מסתמא אויכעט חומש־רש"י,
און איך זע: איר קענט דאָס גאַנצע דאָונען אויסנווייניק,
און איר וויסט מסתמא גוט די טייטש פון אַלע ווערטער.
איך — איך דאָוון ווינציק, כ'ווער אַנטדרימלט אין דער מיטן. —
אַז איך כאַפּ מיך אויף, פאַרשעם איך מיך פאַר גאַט און לייטן.
אַבער אַז איך צי אַריין די ריחות פון די פעלדער,
נאָך אַ שטילן זומער־רעגן — פאַלט מיר איין אַ פּסוק
פונעם סידור, פונעם מחזור, צי פון דער הגדה,
וואָס איך ווייס נישט זייער טייטש, נאָר ס'ווילט זיך זינגען, שרייען — — —“

זינג זשע, נאָר דו איינער, שריי זשע — האָב אין דר'ערד די טייטשן.
אַט אַזאַ געשריי־געזאַנג איז דאָך די שענצטע תפילה —
און דער רבי הייבט צון אים די הענט און וויל אים האַלדזן.

(ז) טייגלעך מיט פּאַסאָליעט

„רבי, דאָס איז אייער עסן נאָך אַזוי פיל דאָונען?
דאַכט זיך, אַז אַ פייגעלע אין קימפעט עסט שוין מערער.
אויף צו זיין אַ גוטער רבי, דאַרף מען נישט קיין כוח ?
מאַלט אייך, אַז ביי מיר איז אויך דאָס עסן נישט דער עיקר,
אַבער וואָס סע קומט מיר, קומט מיר — כ'האַב מיך פיינט צו נאָרן.
איך האָב פיינט מיך נאַכצוואָגן נאָך אַ לאַקש ביים עסן . . .
און איך דאַרף נישט די מאכלים פון די פריצים דאַרטן,
וואָס, מע זאָגט, די קישקעס שניידן פון זיי — נאָכן עסן.
הייסע מאַמעליגע מיט אַ קאַפּ צעלאַזטער פוטער,

מיט אַ קאלטן שעפער שמאַטעבאַרשט פאַרטרונקען — נאָר קיין שונא
 זאָל עס נישט פאַרוזוכן! . . . זאָל די רביצין אייך קאַכן
 טייגלעך מיט פאַסאָליעס מיט אַ גוטן קנאַבל-איינברען —
 וועט איר פילן, ווי סע גייט אַריין אין אַלע גלידער.
 איך האָב מיינע קינדער נישט געקאַרמעט מיט פישקאַטלעך —
 זענען זיי ביי מיר געוואַקסן קרעפּקע, קענעהאַרע.
 אַז איך גיב אַ קינד אַ פליק, מע דאַרף אַ קינד דאָך לערנען —
 שטייט אים אָן צו וויינען, מיינט איר ? אַסור, זאָל איך שטאַרבן !

נאָר דער רבי איז פאַרטיפּט אין עפעס אַ געטראַכטעכץ,
 און ער הערט מסתמא אין גאַנצן נישט די גוטע עצה.

(ח אַלע דריי

„עט, די יאָרן לויפן, און מע קען זיי נישט דעריאָגן — — —
 דאַכט זיך, אַט-אַ ערשט האָב איך געפירט דעם אַלטן רבין,
 זכותו יגן, און דער וואָגן איז געבליבן שטעקן
 אין אַ שטיל פאַרפלייצעניש אין מיטן דער סוטשאַווע — — —

די סוטשאַווע ליגט געשוואַלן, דירט נישט מיט קיין אבר.
 וואו איז דאָס איר שמייכל, וואָס מע מוז אַקעגנשמייכלען
 פון ווער ווייסט ווי ווייט? און וואו איז דאָס איר שטיל געלעכטער,
 וואָס אַז דו דערהערסט עס פילסטו ווי סע זאָל דיך קיצלען —
 גיסטו אויך אַ לאַך, אַבי די כוואָליעס נאַכצוגעבן? . . .
 וואו — דער ברעג מיט ווייסן זאַמד, די אויגן צו דערקוויקן?
 וואו — דער צווייטער ברעג, מיט אַזשענעס, נישט נאַכצוואָגן?

ווי איך שטיי אַזוי און טראַכט מיר : דאָס איז די סוטשאַווע ?
 הער איך, ווי זי זאָגט מיר: מעגסט דיך שעמען, ברוך-איציק —
 זעסט מיך איצט צום ערשטן מאל אַזוי? וואָס שטייסטו, גולם?
 וויפל הונדערט מאל האָב איך דיין פערד שוין אַנגעפויטעט —
 איצטער שטייסטו און דו גאַפעסט, ווי כ'זאָל זיין אַ פרעמדע.

כ'האָב דיר שוין אַ מאָל פאַרשפּאַרט דעם וועג? אַבו, דערמאַן דין.
זאָג איך: לסוסתי-לעבן, לייג אַוועק די מורא . . .
טונקט זי איין די פיס אין וואַסער און דערלאַנגט אַ הירזשע —
זי פאַרשטייט אַ וואונק — און נעמט מיט אַלע כוחות ציען.

קומט אין מיטן וואַסער אַבער — בלייבן שטיין די רעדער,
נישט אַהער און נישט אַהין — כאַטש גיי שריי חיוּקיים . . .

זאָגט דער רבי, זכותו יגן, און ער ציילט די ווערטער:
„זאָג מיר, ברוך-איציק ברודער, וואָס איז דאָ די מעשה?
דאַכט זיך, אַז איך בין נישט איין מאָל שוין מיט דיר געפאַרן
אין אַזאַ פאַרפלייצונג — וואָס זשע איז אַצינד דער עיכוב?

— רבי, אַז איר וועט מיך בענטשן, וועט דער וואָגן פאַרן,
אלא נישט — ווער ווייסט וואָס דאָ חלילה קען נאָך טרעפן.
אפשר לאָזן זיך פון ערגעץ קריעס גלייך אַהער צו . . .

זאָגט דער רבי, זכותו יגן: — „קלויב דיר אויס וואָס גיכער:
צי געזונט, צי קינדער, צי פרנסה — אַבער טראַכט נישט“.
זאָג איך: — „רבי לעבן, וואָס איז דאָ אַ סך צו טראַכטן?
ווילן, זאָג איך, וויל איך אַלע דריי — איך זאָל נאָר ווערט זיין“.
— „וועסטו מירטשעם ווערט זיין, אַבער שלעפּ אַרויס דעם וואָגן“.

האָב איך אַנגערירט די לייצן און אַ זאָג געגעבן:
— „לסוסתי, שקאַפּעל מיינע, מעגסט שוין איצטער פאַרן —
גיט זי זיך אַ ריס און גיט אַ שלעפּ אַרויס די רעדער,
און דאָס וואַסער, דאַכט זיך עפעס, מאַכט פאַר אונדז אַ וואַרע . . .“

(ט) לאַמיר בעטער שוויגן

ברוך-איציק גיט אַ טיפּן זיפּן אין גרויס געלייגטקייט:
„אוי, די צונג האַט דאָך געדאַרפט מיר אַפּגענומען ווערן,
איידער כ'האָב דאָס מויל געעפּנט און געמאַנט די ברכה.
ווען איך זאָל געווען מיך ריכטן דעמאָלט אויף באַשערטקייט,

וואלט איך גיכער מיר געווען די צונג ארויסגעריסן.
בעסער וואלט מיר שוין געווען צו לעבן אן א זאמען
און אוועקגיין אן א זאמען פון דער וועלט, דער שיינער,
איידער האבן אין א שטוב מיט קינדער איינס הארבאטע.
כ'וואלט אליין געטראגן זיבן הארבן — ווי א שפענדל;
כ'וואלט געלאמעט א געליימטער — מיט א שמייכל, איידער . . .
„ברוך-איציק, וויסט וואס כ'על דיר זאגן?“ „ניין, איך שטויס מין,
נאר איך וויל נישט הערן גארנישט. לאמיר בעסער שווייגן.
אז כ'על ליגן מיט די קאפיטעס שוין אויסגעצויגן —
וועט נאך אבער אלץ געוואלדעווען אין מיר און שרייען . . .“

לאמיר זשע באלאקען

„רבי, כ'הער דאך, אז איר קענט נישט שלאפן, כ'הער אייך זיפצן;
איך קען עפעס אויך נישט שלאפן — לאמיר זשע באלאקען.
דוקא שלאף איך אויף דער קעלניע — ס'מעגן בלאזן ווינטן,
ס'מעג זיך גיין א שטילער רעגן — ארט עס מין נישט גארנישט.
ווינטער איז, פארשטייט זיך, אנדערש — וואס בין איך, א יינגל?
טייל מאל אבער גיט זיך אויס א נאכט, וואס לאזט נישט שלאפן,
נאר זי הייסט דיר טראכטן — אויך ביי אייך אזוי מסתמא.
טאקע נאר ווי איבער מיט א האק זאל הייסן טראכטן . . .“

„טראכטן, נארעלע, איז גוט, נאר נישט קיין פוסטע זאכן,
קיין מחשבות זרות נישט, קיין שלעכטע טראכטענישן.“

„אונטער וועגנס זיפצט מען מער ווי אין דער היים, ס'איז אמת?
אפשר ווייל מ'האט אונטער וועגנס מערער צייט צו טראכטן . . .“

„נו, דעם מענטשנס לעבן איז דאך אויך אן אונטערוועגנס . . .
און צו וואס מע שיקט אראפ דעם מענטש אהער צו — ווייסטו:
נישט צוליב דער יאזדע, קוקן ווי די פייגל פליען,
עסן דאס וואס אים געפעלט, להבדיל ווי א חיה.
אוי, מע שיקט אראפ דעם מענטש ער זאל דא עפעס אויפטון,
און פארריכטן וואס ס'איז קאליע, און נישט קאליע מאכן
קיין פאריכטס חלילה — ווי זשע זאל מען דא נישט זיפצן?

סתם זיך העצקען אונטער וועגנס איז דאך נישט קיין עובדא.
 נעם, א שטייגער דיך אליין, איך בעט דיך, פאר א משל:
 פארסטו דען פון ארט צו ארט פון פארגעניגען וועגן?
 אלא וואס זשע דען? דו פארסט אהיים צו ווייב און קינדער
 זיי מיט עפעס צו דערפרייען, ווייל זיי ווארטן אויף דיר.
 אויף אזא מין ערד דארף מען, וויפל מע געפינט זיך
 דא, אויף דעם עולם שפל — קלויבן מעשים טובים,
 אז מע זאל אויף יענער וועלט מיט ליידיקן נישט קומען . . .
 אוי, מע דארף א גוטן טראכט טון: וואס וועט זיין דערנאכדעם,
 איבער הונדערט צוואנציק יאר? מעט מיט דיר אונטערשפארן
 דארט א פלויט — וועט דיר דען רעכט זיין? ווילסט דאך עולם הבא.
 נו, אויף עולם הבא דארף מען הארעווען, דאס ווייסט מען.
 פונקט ווי דא, איז גיט מען אויכעט דארט אומזיסט נישט גארנישט —
 דאס מלכותא דא איז פונקט ווי דארטן — שטייט געשריבן.”

„רבי, כ'זע דאך וואויל, אז אלצדינג קיינעהארע ווייסט איר.
 קענט איר מיר זשע זאגן: וואס האט גאט באשאפן טכורן —
 אז זיי זאלן קומען האלבע נאכט די הינער ווארגן?
 און דעם פריצט הינט, וואס רייסן שטיקער פון מיין שקאפע,
 וואס זי טשעפעט זיי נישט — וואס האט גאט געדארפט באשאפן?”
 „אוי, וואס טויג דיר אזוי ווייט צו טראכטן און צו חקירה?
 בעסער איז צו נעמען זיך אין קאפ אריין א טועכץ,
 פון דער גוטער טועכץ, פון דער מצווה, וועט שוין קומען
 אויך די גוטע טראכטונג — איינס וועט גורר זיין דאס צווייטע.
 און סע שטייט געשריבן, אז אפילו אויך דאס רישעות
 בענקט בסתר, זוכט א וועג אויף אויסגעלייזט צו ווערן,
 ס'הייסט: דער גוטער ניצוץ אין דער קליפה זוכט א תיקון . . .
 לערן נישט דעם בורא-עולם ווי די וועלט צו פירן —
 ער איז שוין צו דיר א מאל געקומען נאך אן עצה?
 גריבלעניש איז פאיע ווערדע און א פוסטע דולעכץ.
 מיט פארקוועטשטע אויגן זעט מען נישט, אז ס'ווארט א מצווה.
 נישט נאר מאיז די מצווה מחמיץ, נאר מע לאזט זי פוילן.
 טו אפריער עפעס גוטס, די חקירה ט'מעגן ווארטן.

ביז מע קראצט זיך אויס, קען יענער לאָזן די נשמה.
קודם טו, דערנאָכדעם חקירה — נישט פאַרקערט, חלילה.
זיי, די פּילאָזאָפּן דאָרט, די כּופּרים, בלאַנדזשען נעבעך
אין דער פּינצטער, אָן אמונה, האַלטן זיי פון חקירה . . .
דו באַנעמסט עס נישט אין גאַנצן? זאָל עס דיך נישט אַרן?.

„נאָך אַ זאָך: אַ מענטש פּילט דעמאָלט אין זיך די נשמה —
ס'הייסט: ער פּילט זי דווקא דעמאָלט מערער ווי געוויינטלעך,
ווען ס'איז גוט אים אָנגעזאָליעט אויפן האַרצן — אמת?
איז דאָך עפעס דאָ נישט גלאַטיק, ס'מוז דאָך זיין אַ סיבה,
אַז ס'איז אָנגעזאָליעט אויפן האַרצן — האָט מען טענות:
דאָכט זיך, דער פון אויבן קוקט זיך אום אויף טייל נישקשה,
און אויף אַנדערע פאַרגעסט ער גאָר זיך אוימצוקוקן,
אַדער ער איז אויף זיי תמיד עפעס אָנגעצויגן.
כ'בין אַ פּראַסטער חר־וקיים, באַר איך וויל עס וויסן;
ווער האָט עס אַריינגעטאָן אין מענטש די אַלע טענות,
וואָס זיי קאָדקעדאָקען ווי די הינער אין די שטייגן?
טאָר אַ מענטש נישט טענהן, ווי אַ שקאַפע טאָר נישט בריקען?״

„ווילסט עס וויסן? וויל זשע . . . באַר אין די אַט־אַ ענינים
איז אַ סך געזינטער ווינציק־וואָס אַריינצוטראַכטן.
ס'איז ווייזט אויס, למעלה מן השכל, און פאַרפאַלן.
די וואָס זאָגן, אַז זיי ווייסן יאָ דערינען, מיינען
אַז זיי ווייסן עפעס . . . אָבער ס'איז פאַראַן אַ סברא
גראַד פאַרקערט, אַז די וואָס זאָגן, אַז זיי ווייסן גאַרנישט,
ווייסן דווקא פונקט אזוי פיל, אפשר מער פון יענע;
אלא וואָס זשע דען? זיי ווייסן באַר נישט, אַז זיי ווייסן . . .
איינס איז אָבער, גוטער ברודער, קלאָר — און מעגסט עס וויסן:
דאָס גערעדעריי, דאָס פּלאַפּלען, פירט דיך נישט אין ערגעץ.
רעדסט און רעדסט און בלייבסט ביים רעדן און אַ באַר — ווי פּריער.
מידיקסט איין די צונג, און ס'ווערט דערפון אין גומען ביטער . . .
צווייטנס, ווער האָט עס דיר איינגערעדט, אַז ס'קומט דיר טאַקע
מער הרחבה? אפשר האַסטו איצטער מער ווי ס'קומט דיר?
קוק דיך גוט אַרום און קוק אַראָפּ צו, נישט אַרויף צו,

וועסטו זען, וואָס פֿאַר אַ גביר דו ביסט, אַ ראָטשילד ממש . . .
 און דער רבי גיט אַ זיפֿן: „געוואָלד געשריגן!
 נעמסט און מאַכסט דעם אייבערשטן, חלילה, פֿאַר אַ רשע.
 און פֿאַר וואָס? דיר דאַכט זיך, ר'האַט דיך נישט גענוג אין זינען.
 זעסט נישט די חסדים, וואָס ער טוט מיט דיר בפֿירוּש
 פֿון דער רגע, וואָס דו הייבסט דיך אויף פֿון דיין געלעגער,
 דורך אַ גאַנצן טאַג פֿון האַרעוואַניע, לויט דו קלאַגסט דיך,
 ביז דו פֿאַלסט צוריק אַריין אין שטוב צו ווייב און קינדער.
 דער פֿון אויבן האָט דיך גוט אין זינען, נאָר דו זעסט נישט,
 ווילסט נישט זען — דו האָסט אַ טבע: וויינען אין די זשמעניעס“.

יא) אַ דאַכטעניש

ברוך־איציק וויגט זיך אויף דער קעלניע און ער דומעט.
 ס'איז אַן אַנהייב זומערנאַכט. די גרילן גרילצן, גרילצן —
 און ער ווייסט אַליין נישט: דרימלט ער, צי איז ער וואַכיק? — — —

דאַכט זיך, אַז די גאַנצע וועלט איז אפשר נאָר אַ דאַכטונג.
 און דער ווינט, וואָס פֿירט צונויף שידוכים צווישן ביימער,
 איז מסתמא אויכעט נאָר אַ דאַכטעניש, אַ דמיון.
 און די לאַנקע, וואָס איז אַנגעטאַן אַ גויאיש קליידל,
 אַנגעפֿינטלט, אַנגעבלימלט, אַז ס'א פֿאַרגעניגן,
 און די טראַכטענישן, וואָס מען טאָר דערביי נישט טראַכטן —
 אַלץ איז אפשר נאָר אַ דאַכטעניש — און ווייטער גאַרנישט.
 און דעם מענטשנס לעבן, מיטן גאַנצן הכל־בכל —
 זעט זיך אויס, איז טאַקע נאָר אַ דאַכטעניש, אַ חלום.
 נו, אפילו אויב אַ חלום, וויל מען אויך פֿונדעסן
 ער זאָל זיין אַ לייטישער, אַן אַנגסטן, אַן קאַשמאַרן . . .

ברוך־איציק דרייט זיך אויס פֿאַמעלעכקע צום רבין —
 עפעס וויל ער אים נאָך פרעגן, נאָר דער רבי דרימלט . . .

דער בעשׂט און אַלעקסע אין מיטן וואַלד

באַגינען. דער בעשׂט און אַלעקסע
שלעפּן זיך דורך אַ וואַלד.
דורך געדיכטע געפּלזיפּן
אַ דינע ראַסע פּאַלט.

די רעדער זינקען אין בלאַטע
כמעט שוין ביז דער אַקס.
די שקאַפע הערט און הערט נישט
ווי אַלעקסעס בייטשל קנאַקט.

זי הערט ווי די אירע אין וואַגן
שפּאַרן זיך איבער אַ זאַך —
און אַז איינער איז פּול מיט דיבורים,
נאָר דער צווייטער רעדט נישט קיין סך.

אַלעקסען איז קאַלט און ער וואַרפט זיך,
אַט דערלאַנגט ער דער שקאַפע באַלד.
„ווי הייבסטו די האַנט צום שלעכטן,
אין אַזאַ פּאַרטאַג אין וואַלד?“

דער בעשׂט איז פּאַרטראַכט און שמייכלט
מיטן טלית-זאַק אין די הענט.
ער האַט נאָר וואַס געדאַוונט שחרית,
מיט די אויגן צום זונשפּראַץ געווענדט.

נישט געווען קיין מנין יידן —
נאָר דער בויים, דאַס גראַז און די בלום
האַבן איינגעהאַלטן דעם אַטעם
און מיטגעדאַוונט פּרום.

ס'איז אלול-צייט און סע פרעסטלט,
דעם בעש"ט איז אָבער נישט קאַלט —
אַ טשירקעניש נעמט זיך וועקן
אין אַלע ביימער אין וואַלד.

אַלעקסע צלמט זיך איבער,
און וואַרטשעט אונטער דער נאַז.
ס'אים נישט רעכט די גאַנצע יאָדע,
ער ווייסט נישט קלאָר פאַר וואָס.

„צי וואַלט נישט געווען אַ פראַווע,
נאָך אזאַ צעווייקטער נאַכט,
צו נעמען צו ביסעלעך משקה?
וואָס האַסטו דיך, סטרוליק, פאַרטראַכט?

איך ווייס טאַקע וואויל, אַז דו האַסט נישט,
נאָר איך ווער נישט זאַט דערפון.“
„אַלעקסע, נישטאַ קיין שענערס
ווי אַ יונגע, נייע זון . . .“

אַלעקסע גיט זיך אַ צאַפל:
„אי, סטרוליק, פאַררעד נישט די ציין,
דער מאַגן בורטשעט, וויל עסן —
און סע קומט אים, זאַג אַליין.“

ער פאַרהייבט די טיפע קוטשמע
און גיט אַ זייטיקן קוק:
„שוין בעסער צו זיין אַ חיה,
וואָס וואַרט נישט, נאָר כאַפט און פאַרצוקט.“

וואַרף זיצן און וואַרטן אויף לאַסקעס
איז אַך און ווינד און וויי . . .“
„אַלעקסע, הער נאָר די טרעלן —
מיר דאַכט, ס'איז אַ סאַלעוויי.“

אלעקסע זעט נישט און הערט נישט.
ער דרייט זיך אין דרייען צונויף.
אַ רגע מיינט מען: ער דרימלט,
נאָר ער כאַפט זיך תיכף אויף.

„וואָס טויג מיר דער קאַפּ אויף דער פלייצע,
אַז גאַרנישט פּאַטויפּעט זיך דאָרט?
מיין פאַראַסקע זאָגט — איך קאַלאַטע,
מע פאַרשטייט מיך נישט קיין וואָרט.

קאַלאַטעסט, זאָגט זי, אלעקסע,
דיר קען דאָס מויל נישט שטיין.
טאָ וואָס זשע טוט מען, סטרוליק,
מע זאָל מיך קענען פאַרשטיין?“

דער בעש״ט גייט נאָך מיט די אויגן
אַ וואַלקן זוים ווי שניי.
נאָר אלעקסעס מאַדנע דיבורים
טוען אים זייער וויי.

„עפּן אויף דאָס האַרץ, אלעקסע,
און קוק און שווייג און הער,
ווי אַלצדינג דאַנקט פאַרן חסד,
וואָס דער אייבערשטער באַשערט.“

„איך האָב נישט וואָס צו דאַנקען,
כ׳בין הונגעריק און מיד.
אַז נאָר דיר ווילט זיך טאַנצן,
טי, סטרוליק, דאַברע זשיד.

דו גיב מיר אַ פּלעשעלע בראַנפּען —
וועל איך אויך זיין פּריילעך ווי דו.“
„דאָס ווינטל האָט עפּעס סודות —
אלעקסע, הער דיך צו . . .“

,וואָס טויגן מיר דאָרטן די סודות,
וואָס דאָס נאַרישע ווינטל ברענגט ?
שוין אַ טאָג מיט אַ נאַכט מיט אַ סמיטשיק
זיך דעם גאַרגל נישט אויסגעשווענקט.

מיד הייבט אַזש אַן צו גרימען,
אַז איך זע, ווי דו שמייכלסט אַזוי —
„אַלעקסע, אַ דימענטל פינקלט
אין איטלעכן טראָפּן טוי . . .“

פאַר טאָג. דער בעשײט מיט אַלעקסען
שלעפּן זיך וואַלד אַרויס.
פון דער ווייטנס ווייזט זיך אַ קרעטשמע,
און די וועלט איז ווייט און גרויס . . .

איך טראַכט נישט אויס

איך טראַג נישט קיין מעשטעס, ווי איטלעכער טראַגט.
וואָס מע קויפט פאַר אַ ביסל מינץ דאָרט.
מע זעט מיינע מעשטעס קוים ביי טאָג,
ווער שמועסט נאָך — אין דער פיצנטער.

זיי זענען געמאַכט פון בלויער זייד,
און מיט וואַלקנפּוך געבעטע.
זיי קומען צו מיר פון זייער ווייט —
דורך אַ זיידנס אַן עלטער־פעטער.

דעם זיידנס עלטער־פעטערס אַ צוואַק
האַט געדינט ביי פּיאַטער וועליקע.
ער פלעגט, זאָגט מען, רייטן אויף אַ באַק,
און מע פלעגט אים אין שליחותן שיקן.

מע פלעגט אים שיקן ביז עק וועלט.
אזש העט צו די הריי־חושך —
ער זאל נישט קוקן אויף קיין געלט.
און זאל ברענגען מציאות גרויסע.

דער באַק איז אַ באַק ווי אַלע בעק,
מיט הערנער און מיט אַ בערדל.
מע זעט אין דער מאַרדע בלויז און אין עק,
אַז ס'איז עפעס האַלב באַק און האַלב פּערדל.

דערפאַר האָט ער קולות צווייערליי —
אי ער הירושעט, אי ער מעקעט.
די פּאָדערשטע פּיס — מיט פּאָדקאָוועלעך צוויי,
נאָר די הינטערשטע — ווי ביי אַ בעקל.

פון וואַנען דער יוצא־דופן אַט דער
איז געקומען אַהין, און צו וועמען —
די גאַנצע מעשה האָב איך נישט געהערט,
נאָר כּידעראַייל זי, איך דאַרף מיך נישט שעמען.

דערציילן אַ זאַך, וואָס זי איז, דאַכט זיך, קלאַר —
איז שוין גלייכער נישט אַנצוהייבן.
שוין בעסער דערציילן, אויף מיר אַזאַ יאָר,
אַזוינס, וואָס סע לאַזט זיך ערשט גלייבן.

איר זאָגט, אַז דער אמת איז שענער פון אַליץ?
אויף דער רגע קען זיך עס דאַכטן.
נאָר פונקט ווי יויך דאַרף פאַרבאַקעכץ און זאַלי,
דאַרף דער אמת — מע זאַל אים פאַרטראַכטן.

דערצייל איך דאָס, וואָס סע דאַכט זיך בלויז,
און ווייטער — פאַרבייס איך די ליפּן.
איך טראַכט אויך צו, נאָר איך טראַכט נישט אויס,
און מע מעג עפעס איבערהיפּן.

איך זע נישט קיין גרויסע חכמה דערין —
דערציילן אַ זאך, ווי זי טרעפט זיך.
ערשט דאָס, וואָס סע טרעפט זיך נישט, איז דאָס געשפּין
אַ מעשה צונויפצוהעפטן.

אַ מעשה ווי זי איז געשען — און גאָר?
וואָס זשע דאַרף מען זי איבערדערציילן?
דאָס פאַרטראַכטע גיט ערשט דער ענגער וואָר
מיט אַ מאָל עפעס נייע איילן.

אַהער, אַהין — כ'על נישט ברייען קיין סך,
כ'על עס דווקא מאַכן בקיצור.
און ווער סע זאָגט: ס'איז אויסגעטראַכט,
איים קען איך מיט גאַרנישט מער ניצן.

איז אָט: יענער פעטער פון דורות צוריק,
מיטן פעקל און מיטן פלעקל,
פלעגט אַנשפאַרן, רייטנדיק, פאַרנדיק,
אין די ווייטסטע וועלטנעקן.

ער האָט איין מאָל אַט-אָט יענעם טייך דערגרייכט,
וואָס אַ גאַנצע וואָך וואַרפט ער מיט שטיינער.
נאָר פלוצעם הערט ער — מע רעדט פון דער הייך:
„יונגעמאַנטישק, היט דיר די ביינער“.

דאָס האַרץ האָט זיך אין אים אַ צאַפל געטאַן:
„דער סמבטיון! . . . נאָר כ'האַב נישט די זכיה
ביי דעם וואָס לעבט פון אייביק אָן —
אַהין צו אַנצוציען.“

ווען מע לאָזט מיך כאַטש נאָר טון אַ בליק,
איך זאָל האָבן וואָס צו דערמאַנען . . .
דאָס קול אַבער וואַרנט: „נאַזאַד . . . צוריק . . .
~~יונגעמאַנטישק, היט דיר די ביינער.~~“

ר'איז נאך דעמאָלט געווען אַ יונג אַ גבר,
און פאַרמאָגט פון אַ לייב די כוחות,
נאָר ער ווייסט: ס'איז דאָ איבער אים אַ האָר —
אז מע פּאָלגט אים נישט, איז ער נישט מוחל.

האָט ער באַלד דעם דישל אויסגעדרייט,
פאַרשטאַנען דעם ביטערן צייכן —
און גענומען שפּאַנען פאַרקלעמטערהייט,
וואָס גיכער די היים צו דערגרייכן.

און דאָס האָט געטראָפּן דעם פעטער, ווייזט אויס,
נישט איין מאָל, נאָר אויכעט אַ צווייט מאָל.
ער פלעגט דערויף אַ זיפּץ טון בלוז,
און קיין וואָרט מער דערוועגן נישט ריידן.

נאָר איין מאָל קומט פון ערגעץ צו גיין
אַ ייד אין פּרינצלעכע בגדים,
און בלייבט פאַר פּיאַטערס פּאַלאַץ שטיין —
און וויל רעדן צום סאַמע אָדון.

ער רייט אויף אַ פּערד, וואָס אי ס'איז אַ פּערד,
און אי עפעס אַנדערש, דאַכט זיך.
מע שטייט און מע גאַפט, נאָך מער ווי מע הערט,
ביז דער ייד ווערט שטיל און פאַרטראַכט זיך.

מע עפנט פאַר אים די טירן ברייט,
ווייל ס'איז דאָ אויף וואָס צו קוקן;
זיין פנים איז פּרינצלעך, נישט נאָר זיין קלייד —
מע מוז אַזש פאַר אים זיך בוקן.

ער טראָגט אַ קרוין, נאָר מע זעט זי נישט.
ער איז שטיל, נאָר מע מוז אים האַרכן.
דער אָדון אַליין איז אויך צעמישט —
און מע הערט פון אים קיין שאַרף נישט.

די יועצים בוקן זיך איינס נאך איינס,
מע זעט דאך, אז סע קומט אים.
זיין לשון אבער איז נישט צום פארשטיין —
און זיי שטייען פאר שרעק פארשטומטע.

דער ייד זאגט א ווארט, און דער אַדון הערט,
נאך פארשטיין — א לאך פון א בייגל.
די עצה-געבערס שטייען, אן בערד,
און פינטלען שטארק מיט די אייגלעך.

דעם אַדונס יוכע רייסט איבער די שטיל:
— „וואָס דערציילט דער זשיד פאַר אַ מעשה?
יועצים, זאָגט מיר וואָס ער וויל —
אויב נישט — וועל איך הייסן איך שמייסן.

ש'מער כוח אויף אייך און אויף אייערע קעפ —
סאָראַ וואָזשנע יועצים איר זענט עס.
איך זע ערשט איצט, וויר זענט אויסגעוועפט,
דאָס פנים פאַר בושה ברענט מיר . . .”

דער ייד האָט גערעדט, ס'איז קלאַר ווי דער טאָג,
מסתמא אויף תרגום-לשון.
די יועצים, אַבער, פילן די פלאַג,
און האַלטן אַט-אַט ביי חלשות.

„דו זעסט דאך, אז ס'איז אַ יעוורעסקע פראַראַק —
וואָס האַסטו צו אונדז, געקרוינטער?
און די פערד זענען אַלע האַלב פערד און האַלב באַק
איבעם לאַנד, וואָס דאָרטן וואוינט ער.

דו גיב אונדז דריי וואָכן צו לערנען זיין שפראַך —
מעגסט דערנאָכדעם אונדז שיסן און הענגען.
און מ'איז תיכף אַוועק, נישט געטראַכט קיין סך,
אַ ייד פונעם יישוב ברענגען.

האָבן ביידע יידן גערעדט צווישן זיך
אויפן וואונק און געציילטע ווערטער :
„עך ברענגט אַ פאַר מעשטעס, זיידענע שיד —
פון ערגעץ ווייטע ערטער.

און די חיה וואָס איז אי באַק אי פערד —
וועט אים שוין אַהיים נישט טראַגן —
כאַטש זי שלינגט ווי היי די מיילן אויף דר'ערד,
ווי אַ ווינט זאָל זי אונטעריאַגן.

ער בלייבט שוין דאָ הי, ווייל אַזוי איז באַשערט,
און מע טאַר זיך נישט שטעלן אַקעגן.
קען זיין, אַז מ'האַט קיין מאַל דאָ נישט געהערט
פונעם לאַנד, וואָס ביים סוף פון די וועגן? . . .

ער לאַזט איבער דאָס פערד אַט אים — וועמען דען? —
ער זאָל דינען ביי פיאַטער וועליקען.
דאָס פערד וועט ווייזן וואָס סע קען —
און די שונאים וועלן פיקען.

דאָס פערד קען זיין אַקוראַט וואו מע וויל,
און אפילו באותו רגע.
דעם סוד דאַרף מען האַלטן דאַרט צו וואו ס'איז שטיל,
און דער עיקר: קיין קשיות נישט פרעגן . . .

די מעשטעס, ווידער, טוט מען אָן
אויף צו ווערן אָן אינו ניראה.
ס'זועט אין ערגעץ נישט קרייען דערפון קיין האָן —
נאָר זאָלסט ווייטער פרום זיך פירן.

אַזוי ווי דו האַסט דיך געפירט ביז אַהער
איז דעם אייבערשטן זואויל געפעלן.
די מעשטעס זענען דיין שכר, אויך דאָס פערד —
און קיינער וועט זיי נישט וועלן.

מ'עט די מעשטעס נישט זען, נאָר דאָס פּערדל אַ מאָל,
און דאָס פּערד קען אויכעט פאַרשווינדן. / 7
מ'עט נאָר זען, וויל פּליסט איבער באַרג און טאָל —
נאָך חיונה פאַר ווייב און קינדער."

* * *

דאָס פּערד איז נישטאָ שוין לאַנג, שוין לאַנג.
אַ באַשעפּעניש מוז זיך עקן.
דער דומם איז אַנדערש און אָן אַ פאַרגאַנג.
ווייל אים דאָרף די ערד נישט פאַרדעקן.

נאָר פון יענער חיה, האַלב פּערד און האַלב באַק,
פאַרמאָג איך אַ טייערן צייכן:
דער לינקער פּאַדקאָועס אַ קאַנטיקן צוואַק —
אין אַ קניפל פאַרקנופּט: לזכר . . .

כ'האָב יאָ, מיר דאַכט, די מעשטעס צוויי,
איך פיל זיי אַ מאָל אויף די פּיאַטעס.
אין שווערע שעהען פאַרהיטן זיי,
קין ביז זאָל מיר נישט שאַטן . . .

די טויב

--- (א מתנה לזאי מילשטאָק)

אז די טויב איז געקומען צו פליען פאַר נאַכט
און געברענגט אַ מאַסלינע־בלעטל —
האַט נח גענומען זי טוליען צו זיך,
און צערטלען זי און גלעטן.

די טויב האָט געציטערט ביי אים אין די הענט,
און אַ מידע פאַרמאַכט די אויגן.
ווען נישט דאָס בלעטל אין שנעבעלע,
וואָלט זי קוים צו דער תיבה דערפלוויגן . . .

. . . סע מבולט נישט מער און סע דונערט נישט מער,
נאָר סע בליצלט שטיל, זינט סע דעמערט.
— איך בין אַ שוואַכע, מידע טויב —
ווער העלפט מיר אין מיינע קלעמען?

זי זעט, ווי ווייט דאָס אויג קען זען,
ציעאַגטע, ווילדע אינדן.
די זון, וואָס זעצט זיך דאָ נישט ווייט,
צערייצט זיי און צעצינדט זיי.

אַט־אַט, און די כוחות עקן זיך איר,
אַט נעמען איר שטאַרן די פליגל — — —
פון ערגעץ קומט אַ וואַרעמער ווינט
און נעמט די טויב פאַרוויגן . . .

זי פליט און טוקט זיך אין גוטן ווינט,
און ער ברענגט זי אַהיים פאַרנאַכטצייט,
וואו נח שטייט מיט פאַרבראַכענע הענט
און ווייסט נישט וואָס איבערצוטראַכטן.

אין זיבן געציילטע טעג אַרום.
ס'איז שוין העט נאָך די שווערע רעגנס —
האַט נח ווידער געשיקט די טויב
איבער ווייטע וואַסער־וועגן;

— מיין טויב, מיין קרוין, זאַלסט זיין געבענטשט,
פלי ווידער אונטער די הייכן —
און קער זיך אום געזונטערהייט
מיט נאָך אַ פּאַר גרינע צייכנס. —

האַט די טויב געטאַן, וואָס מע הייסט איר טון,
און אויפגעהערט וואַרקען און טרילן.
די ליכטיקע פליגל צעשפרייט — און אַוועק,
אין אַ קאַיאָר, אַ שטילן.

די שטילע וואַסערן שפיגלען שטיל
אירע שטילע, ליכטיקע קרייזן.
— איך זאַל נאָר, אידער דער טאַג פאַרגייט,
אין דער היים זיך ווידער ווייזן . . .

ס'איז אַבער נישט באַשערט געווען
דער טויב זיך אומצוקערן.
זי האַט פאַרבלאַנדזשעט, ווער ווייסט עס וואו,
און זי לאַזט פון זיך נישט הערן.

וואו קען זי זיין, די שטילע טויב,
ווי קען זי אַזוי זיך זאַמען?
ווי קענען אַזוי פיל ווייטן זיין,
און אַזוי פיל טיפע ימען?

און ביז די טויב באַווייזט זיך נישט
מיט פרישע גרוסן, גרינע —
גייט-אויס דער מענטש פון בענקעניש
און קען זיך קיין רו נישט געפינען . . .

פרעהיסטאָרישע לאַנדשאַפּט

מלך דאָוויטשן — מיט יראת הנכור)

אַן אַסיענוואַלד. שוין דעם זיבעטן טאָג
אַז סע האַלט אין איין גיסן און פּליוכען.
דער בלינדער למך איז דורכגעווייקט.
און סע קאַכט אין אים די יוכע:

„זיך אַרומגעשלעפט אַ גאַנצן טאָג —
און מער נישט ווי דריי קורעפּאַטעס.
גיי זיי דערמיט אַ גוטער מאַן,
און זיי אַ געטרייער טאַטע.

אוי, פיר מיך נאָך, קינד מיינס, עטלעכע שעה —
נישטאַ זיך אַהיים וואָס צו איילן.
די ווייבער וועלן מיר וואַרפן אין קאַפּ
דעם בויגן מיט די פּיילן.

וואו קענען זיין די פוקסן, וואו,
און די הירשן מיט די האָזן?
דערצייל מיר נישט, אַז דער אַסיענווינט
האַט זיי געמוזט פאַרבלאָזן.

זיי באַהאַלטן זיך אין די לעכער אויס —
דו קוק נאָר גוט, תּובל־קין.
מיינע ווייבער, הער איך, שעלטן מיך,
און מיינע קינדער שרייען“.

זיי ציטערן ביידע פון שרעק און קעלט,
און זיי וויינען ווי ביבערס ביידע:
„מע וועט אונדז הרגענען אויף טויט,
אַז מ'עט זען; דער וואָגן איז ליידיק“.

נאָר אין מיטן געכליפע דערזעט דאָס קינד —
עק וואָלד, ער גלייבט נישט די אויגן —
אַ הירש!, אַוי, טאַטע, גיב זיך אַ ריר,
און צי-אַן דעם פייל-און-בויגן?!

דער פּאָטער פּאַרנעמט דעם קינדס געשעפטש,
און ער כאַפט זיך צו די כלי-זיין:
„אַ ברכה אויף דיין געזונטן יאַפּ,
מיין געטרייער זון, תּובל-קיין“.

דאָס קינד דרייט אויס דעם טאַטן אַהין,
וואו אים דאַכט זיך: אַ הירש מיט הערנער.
די פייל שניידט דורך אַ האַלבן וואָלד,
און קאַסעט צווייגן און דערנער.

די פייל האָט געטראַפּן — דער הירש טוּאַט אַ פּאַל,
אַזש די ערד אונטער אים גיט אַ צאַפּל,
תּובל-קינס אויגן טאַנצן פון פרייד,
אויך למכס בלינדע שוואַרצאַפּלען.

תּובל-קיין שלעפט דעם פּאָטער נאָך זיך:
„קום גיכער, לאַמיר אים בינדן“.
ביים הירש דערזעט דאָס קינד די בראַך,
און אויך דער פּאָטער, דער בלינדער.

„אוי, טאַטע, אוי, טאַטע, מיר האָבן געמיינט,
אַז ס'איז אַ הירש, אַ חיה —
לסוף איז עס גאָר געווען אַ מענטש —
דער עלטער-זיידע קיין“.

און למך ווערט פול מיט בלינדער שרעק,
און זי וויל פון אים נישט וועפּן.
ער גיט אַ כליאַפּ מיט ביידע הענט —
און צעפלעטשעט דעם יינגלס קעפל.

און למך ווייסט, וואָס ר'האַט אָפּגעטאָן,
ער ווייסט עס באותו רגע —
דאָס יינגל ליגט אויף אים טויט און קאַלט,
אינעם פינצטערן וואָלד און אין רעגן.

און למך הייבט אויף אַ ווילד געוואָי —
נאָר דער וואָלד, דער טויבער און בלינדער,
ער ברענגט אים ערשט אויפן דריטן טאָג
אַהיים, צו די וויבער און קינדער.

„אוי, עדה מיט צילהן, וואו זענט איר, וואו?
גיטס אַ קוק, מיינע וויבער ביידע —
מיט די אייגענע הענט דערהרגעט מיי קינד,
און מיי טייערן עלטער־זיידן“.

און למך גיט אַ פאַל צו דער ערד,
אַזוי ווי אַ זאַק מיט שטיינער.
נאָר זיין בלינד געוויין און זיין שטום געוואָי
פאַרנעמט נישט קיינער, קיינער . . .

געהערט אַ מאָל . . .

געהערט אַ מאָל, אַז ערגעץ אין אַ פאַרוואַרפענעם יישוב
האַט געלעבט אַ שוחד, וואָס מ'האַט געשמועסט, אַז ער אליין ווייס נישט
פון וואָנען ער קומט עס אַהין און ווי ס'האַט געהייסן זיין טאַטע.
די מאַמע, דאָס איינע געדענקט ער, האָט אים אַריבערגעשמוגלט
אַריבער אַ גרענעץ פון ערגעץ קיין ערגעץ — און דאָרט האָבן יידן
ווי עפעס געוואַרט אויף אים, און צו זיך אים גענומען — ווייל דעמאָלט
פלעגן אַרומגיין כאַפּערס און כאַפּן קינדער פאַר פּאַניען . . .

מ'האָט געפונען איינגענייט אין זיין אייבערשטן מלבוש אַ סידור —
און ער, נאָך אַ קליינטשיקס, געקענט שוין דעם אלף-בית ווי אַ וואַסער.
דעם נאָמען זיינעם געדענקט ער — אברהם — און מער טאַקע גאַרנישט .

איז יענער אברהם, דערציילט מען, אַז ער פלעגט באַדאַרפן צוגיין
און שעכטן אַ גסה, ווער שמועסט נאָך אַ קעלבל, אפילו אַן עז'אָ נאָר,
איז פלעגט ער זיך תמיד באַגיסן מיט טרערן, מיט גרויס געכליפע:
פאַר וואָס, פאַר וואָס איז דער מענטש מצווה געוואָרן צו שעכטן ?
און ווען וועט מען שוין אַ מאַל דערגיין צו יענער מדרגה,
וואָס מלאכים פאַרנעמען, כפי לויט סע ווערט דערמאָנט אין די ספרים?
און ווי לאַנג, ווי לאַנג וועט נאָך נעמען ביז יענעם לעתיד לבוא,
וואָס דעמאָלט וועט מען נישט דאַרפן מער איינע די אַנדערע עסן? . . .

ר'האָט נישט משיג געווען, אַז דעם אייבערשטנס דרכים בלייבן פאַרבאָרגן;
נישט געפונען דערין קיין שכל, דער מענטש זאָל זיך קענען כאַטש שטויסן;
נישט געקענט באַנעמען דעם מאַדנעם געדאַנק, אַז גראַד מיט דער שחיטה,
מיט דער ברכה איז מען מתקן דאָס נפש פון דער בהמה — — —

האָט ער אַפגעלעבט אַ לעבן אין שטענדיקער מרה-שחורה,
נאָר קיינעם קיין וואָרט נישט געדאַכט פון די ספקות, וואָס פלעגן אים עסן
ווי לויגן, און זינדן אין מוח — אַזוי ביז ר'איז נפטר געוואָרן.

* * *

דער שוחט איז לאַנג שוין נישטאָ און מ'האָט שוין פאַרגעסן זיין זיכר . . .
ס'איז געבליבן נאָך אים די מעשה, מיר זאָלן זי הערן און טייטשן,
און קיים אַ פאַרבלאָנדזשעטער ניצוץ פון יענעם פאַרוואַגלטן חלום . . .

שלאַף און טויט

(שינה אחד מששים במיתה — ברכות נ"ז, ב')

דער שלאַף איז אַ טייל פונעם טויט,
צווישן ביידע — אַ טיפע סמיכות.
דער שלאַף איז מיט חלום בלוי —
און ער ווערט דורכן חלום מיר ניהאר.

סאַראַ ניסים דער חלום באַווייזט!
ער מאַכט לעבעדיק לאַנגסטקע שאַטנס,
וואָס אין זיי, ווי'ן אַ ליכטיקן קרייז,
וואַלט איך וועלן אַריינגעראַטן.

דער חלום איז גינציק צו מיר,
נישט נאַכצוזאָגן די חסדים.
וואָס דער טאַג צעשלעפט און צעפירט,
פאַרבינדט ער מיט דיין-דינעם פאַדעם.

אַ קאַרשנצווייג ציטערט קוים,
ווי'ן יאַפּאַנישע אַקוואַרעלן.
ס'איז אַ צווייג פון אַ שטראַליקן בוים,
וואָס איך וועל אין זיין שאַטן מיך שטעלן.

נישט דערזאָגטע, ווייטע רייד
פליען אָן צו מיין אָפּן אויער.
וואַך איך אויף — און אַ סומנע פרייד
נעמט מיך אָן, און אַ ליכטיקער טרויער.

נו, אויב דער שלאַף אַזוי,
די געכאַפטע איינציקע שעהען —
וועט דער גרויסער שלאַף, דער טויט,
מיר נישט ווייזן דאָרט מיינע דאָען? . . .

א חלום

כ'בין אריין אין א וואַלד, מיר דאַכט זיך,
און א טויער האָט זיך פאַרמאַכט.
אַרום האָט געשאַרכט און געזשורזשעט
ווי'ן א וואַלד, אין אַן אָנהייב נאַכט.

און פּלוצעם באַווייזט זיך א סעודה,
געשטאַלטן אין שלעפּעס — א שרעק.
און מע הייבט מיך אויף און מע טראַגט מיך
אין מיטן וואַלד אַוועק.

און מע זעצט זיך אַוועק אין אַן עיגול,
און מע מיינט נישט קיין ביז דערביי —
און מע הייבט מיר אַן איידל דערלאַנגען
געבעקסן און נאַשעריי.

און אויסגעטאַקטע עפל —
און אַן אַ מינדסטן בלאַט —
נאָר אַ מעסער צו שוילן די פּרוכטן —
האַט קיינער נישט געהאַט.

און אַלע געשטאַלטן אין שלעפּעס
דרייען אויס די קעפּ אומגעריכט,
און פּרעגן מיך שוין מיט די אויגן,
צי כ'האַב נישט קיין מעסער ביי זיך.

נאָר פּלוצעם דערהער איך אין שכנות
אַ פּייגעלע טריי־ליי —
האַב איך אויפגעמאַכט די אויגן
און דערזען, אַז ס'איז נאָך פּרי.

ברוך אתה

(מלכך — מיט ליבשאפט)

ברוך אתה,

פאר די מאַרגנטויען,

פאר די הימלבלויען.

פאר די כוואליעס-ליסקעס אין טייכל,

און פאר זייער ליכטיק קול,

און פאר דער אָפגעשפיגלטער וואַלקנוואַל.

און פארן קוואַלוואַסער,

וואָס איז אין דער אמתן וויין,

צו דער ליכטיקער שייך, ~~וואָס קומט צווייט פון מיינעם~~

נאָכדעם ווי גאָט האָט עס געקילט און געקלערט

אין קעלערן, טיף אין דער גוטער ערד.

און פאר דער טאַל-קאַרעטע,

וואָס די בערג שטייען אַרום איר פאַרטראַכט;

און פאר די אוצרות, וואָס דער חלום אַנטפלעקט מיר

ערגעץ אונטערן געצעלט פון דער נאַכט.

און פאַר דער פראַכט פון דימענט-פערל
ביי דער נאַכט אויפן שטערן;
און פאַרן ווינטל, וואָס זשורזשעט אין די צווייגן
און הייסט שווייגן
ווייל דאָס איז גאַטס אַטעם.

און פאַר די צווייטן-בעכערס פול מיט געווירצן,
און פאַרן שענצטן קלייד — די נאַקעטקייט,
און פאַר די טראַפנס ווערמוט
אפילו אין דער זיסטער פרייד.

און פאַרן ווינט,
וואָס קאַטשעט זיך אויפן פעלד מיט זאַנגען,
זוי אויף אַ ריזנדיקן איבערבעט,
און פאַר דער רעגנזעט.
און פאַר די פלאַטערלעך חלום,
וואָס איך שפּיל מיך מיט זיי ווי אַ קינד;
און פאַר מיינע געקעפטע פאַרלאַנגען.

און פאַר טעג, ווי הייסע רייפן,
וואָס איך גיי צו מאַל אום אין זיי
מיט טעם-גיהנום אין די שלייפן.

פאַר אַלץ,
פאַר פּיסנעם ברויט,
וואָס איך טונק עס אין טרערנזאַלץ;
און אויך פאַרן טויט,
וואָס וואַרט אויף מיר געטריי און וואַרט
זינט מיין ערשטן אַטעם
ביי דער מאַמען אונטערן האַרץ.

ברוך אתה.

סע טוט נישט וויי?

אז איך נעם מיט צוויי שפיציקע פינגער
און איך גיב א צופ אָפּ אַן אוגערקעלע —
אַן עופעלע פון אַ טאָג מיט אַ האַלבן —
און איך רייס עס אַוועק פון דער מאַמעס ברוסט,
און איך זייער עס אין איבערגעזאַלצענע וואַסערן,
מיט פעפער און מיט קריפּ —
ווי איך האָב ליב,
און די כלערליי געווירצן און לויגן
בלינדיקן
און עסן אויס דעם עופעלע די אויגן,
די האַלב געעפנטע —
זאָל איך זאָגן, אַז סע טוט אים נישט וויי?

און אַז איך פליק פאַנאַנדער אַ סיאָם-צווילינג
פון צוויי פלוימען,
צונויפגעוואַקסענע מיט די גאַנצע בייכער,
צונויפגעפאַרטע ווער ווייסט פון וועמען,
און איך פאַרזוך אַ ביס,
און איך כאַפּ התפעלות
פונעם ראַפּינירטן טעם פון פלוימענפלייש —
(ווי לאַנג איז,
אַז איר זענט געווען צוויי צווייטן).

און דער ווינט האָט אייך געבראַכט בלומענשטויבן
 פון אַ צווייטן בוים?)
 און איך קום צו צום קערל,
 צו דער ביינערנער שייד, וואו ס'הערצעלע קלאַפט —
 און איך וויל דעם ביטער־זיסן סם־החיים,
 וואָס ליגט אין סאַמע הערצל —
 מיט די ציין איז אָבער אַ סכנה דאָס שיידל צו צעקנאַקן —
 מע קען זיך אויסברעכן אַ צאַן —
 נעם איך באַזאַכט דאָס קערל
 און צעקנאַק עס מיט איין זעץ מיטן האַמער,
 און איך נעם אַרויס פונעם צעקרישלטן שיידל
 די יאָדער, די מאַנדל פון דער פלוים, דאָס הערצל,
 און איך נעם עס כראַמטשקען מיט די באַקצייער,
 פונקט אַזוי ווי אַ וואַלד־חוזיר —
 זאָל איך זאָגן, אַז דער פלוים טוט עס נישט וויי?

(קאַניבאַלן פלעגן אַזוי עסן,
 אויפעסן זייער שונאַ,
 און פלעגן אין זיך אַריינגעמען זיינע גבורהשקייטן).

און אַז איך בייס שטיקער אבר־מן־החי
 פון דער באַנאַנעס פוטער־פולקע —
 זאָל איך זאָגן, אַז סע טוט איר נישט וויי?

און אַז איך שנייד פונעם אַרבוז
 רויטע, בלוטיקע שטיקער פלייש,
 וואָס איז באַשאַטן מיט מעלעץ,
 מיט זיס זאַלץ —
 און דאָס בלוט זיינס גיסט זיך מיר איבערן מויל
 און פאַרגיסט מיר דאָס ווייסע העמד, דאָס געפרעסטע —
 קען דען זיין, אַז סע זאָל אים ניט וויי טון?

און אז איך צעבייס דער באַר אויף צווייען דעם בויד,
און איך פיל, ווי דאָס בלוט אירס
רינט מיר צווישן די פינגער
און איך לעק עס מיר אָפּ מיט די ליפּן —
טוט איר טאַקע נישט וויי?

(דאָס קערלעכתיזל פון דער באַר צעקיי איך גוט —
איך סמאָטשקע אויס דאָס לעצטע ביסל זאַפט דערפון,
און דאָס איבערבלייבעכץ שפיי איך אויס אין מיסט).

און אז איך שטעך אַריין אַ מעסערשפיץ
אינעם בויד פון אַ פאַמידאַר —
און מאַך אים די זאַך,
און זיין אינגעווייד בעמט זיך צעגיסן —
טוט אים נישט וויי?

און אז איך בייס אָפּ דעם עפל אַ באַק,
אַ רויטע, אַ באַחנטע,
וואָס ס'איז געווען אַ תענוג זיך אין איר צו שפיגלען,
און איך פיל זיין הייס, זויער בלוט אויפן גומען —
זאָל איך זאָגן, אז סע טוט אים נישט וויי?

און די פערעשקע, — אוי, וואָס איך טו איר!
און — ווי מיר נישט! — פאַר וועלכע חטאים קומט עס איר?
איידער איך עס זי אויף
שייל איך איר אָפּ די סאַמעטהויט,
וואָס זי איז ווי די סאַמעטהויט פון אַ קינדעריש בעקל.
קען עס זיין, אז איר זאָל עס נישט וויי טון?

און אַ מאָל, אז ס'איז מיר גאָר גוט,
פאַרגין איך מיר אַן אמת'ע אַרגיע;
איך מיש דאָס פעטע פלייש פון דער טייטל
מיט דער ניר פון דער נוס —

און מאך מיר המן-טאשן —
און איך פארטרינק מיט אַ בעכער טרויבנבלוט,
אמת טרויבנבלוט.
און איך ווינטש די שונאים אַ וויסטע, פינצטערע מפלה.
אַבער טוט עס זיי קיינס נישט וויי?

מיר דאַכט זיך,
אַז די גרינסן אין טעלער ציטערן און צאַפלען
בשעת איך שטעד זיי אויף אויפן גאַפל.

און דאָס קערשעלע, צי די אַזשענע,
אַז איך קוועטש זיי צו מיט דער צונג צום גומען,
קענען זיי מער נישט אויסהאַלטן,
און גיבן אַ לעצטן קוויטש —
און שטאַרבן פלאַצנדיק.

און אפילו דאָס ווייסע לייב פון פריש געטעסעטע קלעצער
וויינט דאָך מיט געדיכטע, קלעפיקע טרערן —
און שרייט צו גאַט.

דער צומה פילט נישט גאַרנישט — און פאַרטיק?
דער פרי טוט גאַרנישט זיין,
און דעם גרינס.
און דעם מינדסטן גרעזל?
באשר-בכו,
ווייל אַזוי האָט דער מענטש אַפגעפסקנט
מיט זיין פאַרריסענער חכמה?

אויף א באַרגיקער סטעזשקע נאָך שקיעה

א ביימל, ווי א מאַדנע גרויסער פויגלקאַפּ,
האַט זיך אַראָפּגעבויגן,
געוואָרן גאַר אַ לעכעריקער פייערטאַפּ,
און מיר געבלענדט די אויגן.

א ווינטל האָט פון ערגעץ אַנגעיאָגט,
געיישובט זיך: צי יא, צי נישט צו בלאָזן.
דערמאַנענישן וויגן מיך ווי אויף אַ וואָג,
און שויבערן מיר מיינע חלום-גראָזן.

ווי עמעץ וואָלט געצילעוועט אַ שטיין —
איז פאַר דער נאַז אַ פלעדערמויז פאַרבייגעפלוויגן.
איר קוויטש, צי איר געוויין,
האַט מיר אויף אַ מינוט דעם אַטעם אויסגעזוויגן.

און די לבנה איז אַרויס פאַרשמאַכט,
זי טראָגט אַרום דעם האַלדז אַ דינעם שאַליק.
אַ גאַנצע נאַכט
וועט זי זיך מאַטערן און שטראַלן.

אַ לעצטער וואַלקן ווייטיקט, מיט אַ שפּיז אין האַלדז.
טשיקאַווע, וואָס פון אים וועט אין אַ רגע ווערן.
די צערעוואַניע אַוונט ווערט געדיכטער אַלין,
און ערגעץ ציגנדן זיך די ערשטע שטערן.

בוקאַווינער לאַנדשאַפּטן

I.

אַ ווינטל-האַנטעך ווישט און ווישט
דער לופט די מוטנע שויבן.
נאָך העט פאַר טאַג האָט עמעצער
דעם הימל אויפגעהויבן.

אן אפגעטינקעוועטע וואַנט,
נאָך גייט פון איר אַ פאַרע —
איז עפעס גדולדיק ביי זיך;
זי האָט דעם הימלס מראה.

צוויי שוואַלבן האָבן דורכגעבליצט,
ווי ליכטיקדיקע פיילן.
מסתמא ווייסן זיי פאַר וואָס
מע דאַרף אַזוי זיך איילן.

אַ צויקע ליגט צעלייגט אין שטרוי
און טויקעט אירע הינטלעך.
פון אַלע זייטן וועקן זיך
מחיהדיקע ווינטלעך.

אַ פויגל אויף אַ הויכן צווייג,
זוי נאָך פון פאַר אַ יאָרן,
דערלאַנגט אַ קוויטש — און הערט זיך צו
צי ענטפערט נישט די פאַר אים.

דאָס פעלד אַנטבלויזט די בערגלעך — בריסט
די לאַנקע — אירע דיכן.
די בושלנעסטן גרייטן זיך
אויף גרויסע געסט אין גיכן.

מע זעט שוין אויפן האַריזאָנט
אַ פערד אַ סאַכע ציען . . .
די ערד דעקט אַפּ איר גוטן שוויס
און קוקט אַרויס אויף זריעה.

צוויי ווייטע הענער קרייען וואו —
מע קען באלד איינס דאָס צווייטע.
די הינער פאַרפלען זיך אין זאַמד
און זענען אַנגעברייטע.

די קאטשקעס גאגען אויפן שטראָז
אין ריטשקעלעך, וואָס ריבען.
אין שכנות שטייט בעל-גאוהדיק
אַ קאטשער אויף נאַסיניע.

אַ נייער פלויט באַצירט דעם הויף,
די פרישע ברעטער שמעקן.
אַ גויע פירט אַ ציג צום באַק —
גענוג זיך אַנגעמעקעט.

אַ שיקסל ווייזט זיך אין דער טיר,
דער סטאַן איז איר פאַרהויבן,
און אונטער איר בונדיצעלע —
צוויי צאַפלידיקע טויבן . . .

II.

ווי אַ ציגינערטע וואַלט געוואָרפן פאַסאַליעס —
אַזוי זענען צעוואָרפן די כאַטעס.
אַ גויע קלויבט אין אַ פאַרטעך באַלינגע,
די שפאַלטן אין די ווענט צו פאַרלאַטען.

אַ צווייטע צעוואָרפט אויף דער סטעזשקע צון איר טויער
אוגערקע-צוויטן —
אַ סגולה,
אַז גאָט זאָל פון נישט-גוטע היטן.

די פאַסאַליע-פעדעם קרייזלען זיך
און האַלדזן די פלויטן —
ווי וויגעלעך, וואו די בעבלעך שלאָפן,
שלעפן זיי צו דער זון די שויטן.

די פאַפשויעס
בערדלען זיך, און זיי סודען זיך אין וואַקסן.
ווינטלעך קעמען זיי די בלאַנדע בערדלעך,
די פלאַקסן.

די ברוקוועס שמעקן
און די פרוניעס בלויען.
אויף די פעלדער דרימלען סנאפעס
ווי פארשטארטע גויעס.

דא און דארטן
זויינט א בוימ מיט קאלאפאניע-טרערן;
זיי גאלדיקן אויף די צווייגן
ווי לענגלעכיקע פערל.

קרענצלעך ציבעלע און קנאבל
טריקענען זיך אונטער די סטריכעס.
אויפן פעלד די שווערלייביקע הארבוועס —
קוים וואס זיי קריכן.

אויך די קרויטן,
מיט זייערע פולע לייבער,
ליגן הארט ביי דער ערד און פרייכן —
ווי די צייטיקע ווייבער.

די טונקל רויע קאלינעס בייגן זיך אריבער
פוענם צערקוועהויף צום איינציקן געסל.
זיער בלוט איז פארקאוועט געוואָרן
אינעם פריען פרעסטל.

זיי האַרטעווען זיך אויף די נאָקעטע צווייגן
ווי שטיינדלעך,
און הענגען
ביז טיף אין ווינטער אַזוי, געוויינטלעך.

די ליכט טשאַדען אין דער קאַפּליצע —
דער קאַפּ טוט דערפון ווי דעם יויזל.
ער וואַלט פון דאַרט שוין לאַנג אַנטלאָפּן,
נאָר ער האַלט זיך נישט אין גרויסן.

אין טייך נישט ווייט ווייקט זיך די קאָנאַפּליע,
מע פּילט ביז אַהער דעם ריח.
אַ באַגרעבעניש דערנענטערט זיך — מע הערט שוין
ווי די באַקלאַגערִינס מאַכן געשרייען.

דער גלח מיט די פעלעכעס טריטלט,
דעם בויך מוז ער וויגן.
אַ שייגעץ מיט אַ דרימבע צווישן די ליפן
דערזעט אים פון דער ווייט און ווערט אַנטשוויגן.

דאָס בלויע הימל־היטל
איז שקאַציש פאַרוקט אויפן צלם־פינגער
פון דער צערקווע.
די גלעקער הייבן אָן צו קלינגען.

באַרגיקס

אין טאָל — אַ נעפּל־ים.
די ביימער גליווערן אין כּוואַליעס ביז די העלדז.
און אפשר זענען זיי אין כּוואַליעס אַנגעפּעלצט.
מען זעט די שפיצן בלויז —
ווי קינדער שטעקן פון אַ טייך די קעפּ אַרויס.

סיי ווי,
די זון האָט שוין אַרויסגעזאָגט דעם גור, מיט פּלאַם:
דו, נעפּל־ים —
פאַרפּלי! . . .

* * *

דאָס פעלד איז אויסגעבלימלט, אויסגענייט.
אַ פּויערטע, אין אַ געבלימלט, היימיש קלייד,
געבוקטערהייט,
גייט אום און קלויבט דאָרט עפעס, נאָר מע מיינט:
אַ שטיקל פעלד האָט זיך פאַרקליינט
און אַנגעהויבן גיין . . .

א טייכל אין די בערג

א טייכל שלענגלט זיך אין מאָל,
און שפיגלט באַרג און הייכן.
סע רוט נישט, ביז סע וועט אַ מאָל
דעם ווייטן ים דערגרייכן.

דאָס טייכל רעדט פאַרפלאַנטערט, גיך,
מיט פינע אויף די ליפן,
און קאַנדל־פּאַרל קרישלען זיך
אויף זיינע שטיינערריפן.

אין מיטן טייכל, פונקט אין פלייץ —
אַ שטיין, סטאַפּאַם, פאַרגליווערט.
דאָס טייכל, וואָס איז דאָרט צעשפּרייט,
אַנטלויפט און לאָזט אים איבער.

דאָס טייכל היפעט באַרוועס אום
אויף מאַכיק נאַסע שטיינער,
און וואו ס'איז גליטשיק, פאַלט עס קרום,
און בלייבט נישט ליגן קיין מאָל.

די כוואַליעס שוימען אין געאיייל,
מע מיינט אַזש אַז זיי זידן.
און טייל מאָל דאַכט זיך אויף אַ ווייל:
דאָרט קלימפּערט ווער אַ לידל.

די שוימען זעען אויס ווי שוים
אויף מילך, אַט ערשט געמאַלקן —
זיי ציטערן און לעבן קוים,
ווי פוך ביים זויס פון וואַלקנס . . .

פאלקסמאטיוו

(פון אַ פרעמדן קוואַל)

כלה, כלהניו, וויין זשע, שטיי נישט אזוי פארטראַכט —
ווייסט דאָך וואויל, אַז דאָס איז דיין חופה-נאַכט.

הער נאָר ווי מע באַזינגט דיך, אַלע זינגען מיט,
נאָר דיין געטרייע מוטער זעט מען ניט.

גיב אַ קוק אין פענצטער, גיב אַ קוק צו דער טיר,
צי קומט נישט דיין אָפגעשיידטע מאַמע צו דיר.

אפשר האָט זי פאַרלאָזט איר קבר און איר רו,
און זי פרעגט ביי אַלעמען: וואו איז מיין טעכטערל, וואו?

לאַמיר נעמען אַ פעדער און איר שרייבן אַ בריוו,
בעטן, זי זאָל אַרויס פון איר קבר-טיף.

גיט אַוועק אַ שעה, גייט אַוועק נאָך אַ שעה,
נאָר די אָפגעשיידטע מאַמע איז אַלץ נישטאַ.

טאַכטער מיינע, איך וועל קומען צו דיר אַ מאָל —
ווען די בערג וועלן ווערן גלייך מיטן טאָל . . .

פון אַ בריוו

.....איך פלעג אויך אין מיינע יונגע יאָרן
שרייבן לידער — עטלעכע אפילו
האָב איך שטיל צעשיקט אין רעדאַקציאָנען,
און געוואַרט, געוואַרט, און כ'וואַרט נאָך איצטער . . .
סיי ווי, כ'האָב דערזען אַז פון דערינען
קען מען נישט פאַרדינען אויף חיונה —
האָב איך עס ביי צייטנס אויפגעגעבן.

זאָג זשע מיר דערפאַר אַצינד דעם אמת:
פון די לידער האָסטו עפעס כאַטשבע,
צי זיי עסן אױף, וואָס דו פאַרדינסט גאָר?
אויב די וואַרהייט איז, אָז דו דערלייגסט נאָך

לידער דיינע — קומט דײַך מלקות.

לייגסט אַריין דעם גאַנצן דאָברע־מזל
אינעם שרייבן לידער — לויט מע שרייבט מיר.
מילא, ס׳וואַלט געווען אַ האַלבע צרה —
קלויבסטו נאָך די שרייבעכצער אין ביכער,
און דו האַלטסט שוין, הער איך, איצט ביים זעקסטן.
שטייט דען אַ נישט־גוטער און ער צווינגט דײַך?

וואַלט מען כאַטש געקויפט ביי דיר די ביכער
און ס׳וואַלט נישט געווען קיין הפסד־ממון —
וואַלט איך נאָך פאַרשטאַנען דיין מאַנקאַליע.

זאָג מיר בנאמנות, אָן קאַטאַוועס:
האַסט די פריערדיקע ביכער דיינע
שוין פאַרקויפט, וואָס איצער שרייבסטו פרישע?

וויי, מען דאַרף אַ קאַפּ פון אַ מיניסטער
אַט די אַלע לידער אױסצוטראַכטן,
און דערנאָך צו מאַכן פון זיי ביכער.
זאָג מיר וואו דו נעמסט אַזוי פיל כוח —
ביסט דאָך נישט קיין גיבור, לויט כ׳געדענק דײַך.

האַסט פאַרגעסן וואָס דער רבי זאָגטע
נאָך אין חדר, אָז בראשית ברא
האַט צום ערשטן טייטש אַ טייטש אַ צווייטן:
פריער דאָס געזונט — און איך בין זיכער,
אָז דאָס לידער־שרייבן קאַסט דײַך כוחות,
חוץ דעם איבוד־דמים — ווי דערמאַנט שוין.

פלעגסט אַ מאָל, געדענק איך, קלויבן ווערטלעך —
 ס'איז ביי דיר געווען אַזאַ געוואָנהייט
 אומצוגיין צעווישן לייט און שרייבן.
 מענטשן פלעגן לאַכן און זיך קרימען,
 און געמיינט, דו ביסט אַראָפּ פון זינען.
 כ'האַף, ביסט שוין אַרויס פון אַט דער דומהייט —
 און דו קלויבסט דאָלאַרן איידער ווערטלעך . . .
 און דו פלעגסט דאָך קלויבן נישט נאָר ווערטלעך,
 נאָר אפילו ווערטער פונעם רעדן.
 קליינזאָרג פונעם שטעטל פלעגט דיר העלפן —
 מ'האַט געריסן פון די מאַמעס שטיקער,
 און מ'האַט דיר געבראַכט צו טראַגן ווערטלעך,
 באַבע-מעשות, ווייס איך דאָרטן, שמאַנצעס —
 אַליץ, וואָס מ'האַט שוין, דאַכט זיך, לענגסט פאַרגעסן,
 האַסטו רק געקליבן און פאַרשריבן.

איין מאָל, איך געדענק עס נאָך ווי איצטער —
 קומט צו לויפן איינער מיט אַן אוצר:
 זאָג, אַ פאַרעך און אַ קילע האַסטו? . . .

פונעם בריוו, וואָס כ'האַב פון דיר באַקומען,
 זע איך, אַז דיין לשון איז געקליבן,
 ריין און קלאַר און אַן קיין דייטשמעריזמען.
 זייער פייך. נאָר זעסטו: איך האַלט אַנדערש.
 נו, אין דיין בריוו וועל איך מיך היטן
 און נישט ניצן פיל קיין דייטשע ווערטער.
 אַבער דאַכט זיך מיר, אַז דייטשער אינוואָרף
 אין זשאַרגאָן איז פונקט אַזוי מאַראַליש,
 ווי אַרמיש איז אין לשון-קודש,
 אַדער אין דער דייטשער שפראַך פראַנצייזיש.

און צום סוף וואָלט איך דיך וועלן פרעגן —
 נאָר איך בעט דיך, נעם עס נישט פאַר אומגוט:

מיינסטו טאָקע, אַז אַ צייט וועט קומען,
און די וועלט וועט מיט דיין נאָמען קלינגען,
ווי זי קלינגט, למשל, מיט אַ געטהע,
צי מיט אַ יל"ג, צי מיט אַ שילער ?
מילא, אַז דו מיינסט עס טאָקע ערנסט,
האַף איך — דער פון אויבן וועט דיר העלפן . . ."

קאַטאַוועסלעך

איך שלאָג מיך נישט אומזיסט קיין לצנו,
כ'האַב ליב לצנות — מיט אַ ברעג.
איך טרייב אַזוי — די גאַל זאַל מיר נישט פלאַצן —
דעם וויסטן אומעט אויף אַ ווייל אַוועק.

* * *

„אַך, דער מענטש איז דאָך שוין ממש ווי אַ חיה —
מען באַליידיקט גאַר די לייבן מיט די בערן.
לאַמיר בעסער תפילה טון און שרייען:
גאַט, באַהיט — די חיה זאַל קיין מענטש נישט ווערן . . ."

* * *

כ'קען נישט הערן רעדן שלעכטס אויף דער פרוי.
ס'איז פונקט ווי רעדן קעגן גאַט אליין.
מע דאַרף דעם ענין טיפער פאַרשטיין:
גאַט האָט זיך נעבעך באַשאַפן אַזוי.

* * *

אַז מע זאָגט מיר: יענער פלאַפלט אויף מיר לשון-הרע —
הייבט מיר אַן דאָס פנים פלאַמען
און זיך אַפצושיילן.
אַט-אָ ווייס איך וועגן אים דאָס סאַמע ערגסטע ממש —
וועל איך גיין און עמעצן דערציילן ?

* * *

אין ביטערע מינוטן

איך האָב געקנאַטן ליים

איך האָב געקנאַטן ליים
מיט שווייס און טרערן —
געוואָלט, סע זאָל דערפון אַ פורעם ווערן.
אין ליים,
וואָס וואָלגערט זיך ביי אַלע טירן —
מע קען אַ דופק מיט דער ליפּ דערשפירן.
האָב איך דעם ליים אַ קוש געטאָן,
געטוליעט זיך דערצו און זיך אין אים גענורעט,
און כ'האָב אַרויסגעבראַכט אַ פורעם.
האָב איך אַריינגעבלאָזן אין דער פורעם אַטעם,
איך זאָל געבוירן —
און כ'האָב דעם אַטעם ערגעץ אין דעם ליים פאַרלוירן . . .

דער יריד איז גרויס

מזל, וואָס ביסטו — אַ פייגעלע, אַ מיזל?
מענטשן שטעלן אויף קאַפקאַניקלעך נאָך דיר.
ניין, די חכמה, וואָס איך האָב געוואָלט באַווייזן,
שטעקט אַרויס אַ לאַנגע צונג און לאַכט פון מיר.
אַז די חכמהניש קען תמיד נאָר גענאָרן,
האָב איך אויסגעפונען ווייט נאָך האַלבן טאָג.
אַ טאַנדעטנע פייפל איז דאָך קיין פאַנפאַר נישט —
נאָר כ'האָב מיט גענאַרטקייט מיך דערנאָך געיאָגט.
כ'זוך נאָך אַלץ דאָס מזל-שפּילכל צו געווינען,
און איך וואָרף אין צירק באַרעכנט רינג נאָך רינג.
האָב איך מיר געבויט אַ כאַטע, וואָס דערינען
וואוּן איך מיר דערוויל — נאָר ס'איז מיר ווייט פון גרינג.

אין דער כאטע שלייה איך דימענטן — ליופי,
נאָר כ'האָב קיין מאָל נישט געזוכט פאַר זיי קיין טאַרג.
איך בין נישט קיין סוחר, כ'האָב נישט צו פאַרקויפן.
זאָל דער דימענט לייכטן — דאָס איז נאָר מיין זאַרג.

וואָס זשע איז דער שכל? פרעגט עס מיך בחרם.
לאַמפן לייכטן דען נישט בעסער ווי אַ שטיין? . . .
ס'איז מיר נאָכנישט קלאַר, איך וועל נאָך אַלץ באַקלערן
און אַ מאָל דעם ענטפער געבן זיך אליין.

כ'וויל אַז ס'זאָל דער דימענט האָבן קלאַרע שייבלעך,
און ער זאָל נישט בלענדן סתם און גלאַט אַזוי.
זאָל דער רעגן־בויגן זיך דערינען קלייבן —
מע זאָל זאָגן: ס'איז לגוטסקייט און לנוי.

מיר איז נישט צום האַרץ קיין לאַמפן, קיין צעגליטע.
סיי אַבי אַ לעמפל איז פאַר מיר גענוג.
לאַמפן שרעקן מיך און יאָגן מיינע לידער,
און זיי זאָגן אויף דער נאַרישקייט: ס'איז קלוג.

דער יריד איז גרויס, די וועלט איז צען מאָל גרעסער —
ביידע זעען מיך ניט און זיי הערן ניט.
אין דער שטילקייט ליגט אַן אוצר — גאַנצע פעסער,
און זיי וואַרטן דאָרט אויף מיינע שטילע טריט.

אין די פעסער אייביקן פאַרקלערטע טרערן,
זוי פאַרמאַכטע דימענטן אין זאַמדנשטיין,
— און אין מושלשויען ווי פאַרהילטע פערל —
~~און זיי וואַרטן דאָרט אויף מיינע שטילע טריט.~~

און זיי וואַרטן דאָרט, צי קום איך נישט צו גיין?
טיף אין חלום נידער איך אַ מאָל אַהין צו,
מיט די פינגער ריר איך אַן דעם אוצר קוים —
הייבט זיך אַלצדינג אַן צו וועקן, הייבט אַן פינטלען,
און צו וויגן זיך ווי פון דער טיף צום זוים.

איך האָב שוין געשריבן אפשר טויזנט לידער,
נאָר מיין האַרץ איז אַלץ נאָך דאָרשטיק נאָכן קלאַנג,
וואָס איז שטילער ווי פאַר באַכט די שאַף, די מידע,
ווען זיי וויגן איין די ערד מיט זייער גאַנג.

אוי, צי וועט זיך ווען מיין זשעדינע וויע זעטן
מיט דער גוטער שיינקייט, וואָס איך זע אַנטפלעקט? **7**
ווי אַ לייבלעך עופל צערטל איך און גלעט זי,
און זי פילט מיך אָן מיט שטוין און זיסער שרעק.

זאָל זיך איין מאָל מיר אַנטפלעקן ווי אַ וואונדער
אַט דאָס וואָרט, וואָס כ'האַב אזוי דערנאָך געגאָרט.
איך דער טיפער שטילקייט ליגט עס אַפגעזונדערט,
און מיין בענקשאַפט זאָגט מיר: הער דיך צו און וואָרט.

באַלאַדע פון אַ שטאַטיש גאַטעסהויז

אַז מ'האַט אַנגעהויבן ווינציקער צו קומען
צו די מעסעס,

און אפילו אין אַ זונטיק, ציין אַ חגא
פלעגט די ליידיקייט אַלץ ווערן גרעסער;

און אַז די וואָס קומען קניען

פלעגט מען קענען ציילן אויף די פינגער —

כאַטש דער גלאַק האָט גאַרנישט אויפגעהערט צו הודיען
און צו קלינגען;

און אַז איין מאָל אין אַ ווייס איך וויפל

ברענגט מען קוים אָן עופעלע צו טויפן, —

איז געבליבן

אַז מע זאָל דאָס גאַטעסהויז פאַרקויפן.

אבער אז מע וויל פארקויפן דווקא,
טרעפט זיך נישט קיין קונה.
אוי, וואָס טוט מען מיט אַ דירה,
וואָס מע זאָגט, אז גאָט דאַרף דאַרטן וואוינען ?

ביזקל פלוצעם, וואו אַרומערט דאַרט אַרומערט,
שטייט דאָס גאַטעסהויז און פלאַקערט —
די אילומינירטע שויבן
הערט מען טרישטשען, קנאַקן.

איבערן אַלטאַר, אין העכסטן פענצטער,
שטייט דער יויזל
און אַרום די צוגענאַגלטע פיר גלידער
נעמען זיך די פלאַמען קרויזן.

— אַט דער רויך, געמישט מיט פונקען,
וואָס ער וועט מיך באַלד דערשטיקן,
איז מיר ניהאר ווי די וויירוויכזיילן,
וואָס מע פלעגט צו מיר אַרויפצושיקן.

ברענט מיך, ברייט מיך, פלאַמען,
און מיין לייב זאָלט איר מיט צוואַנגען רייסן,
ווי מ'האַט עס געטאַן מיט לעבעדיקע יידן,
ערגעץ דאַרט און דעמאָלט, אויף צו פלייסן —

און אַוועקגעשטעלט מיין בילד דערביי נאָך
איך זאָל שטיין און קוקן און זאָל שטומען.
גיכער, פלאַמען, שלינגט מיך,
זאָל אַ טראַפּן שטראַף אויף מיר כאַטש קומען. —

און די פלאַמען וויקלען זיך און שלינגען
און פאַרשלינגען אים אין גאַנצן,
און ער זעט אַרום דעם פייער
פינצטערע געשטאַלטן העפען, טאַנצן . . .

אין שעהען פון שרעק

א.

גיפטיקער גאז
שלייכט דורך די דינסטע שפאלטן.
נישטאָ זיך וואו צו באהאלטן.
די סטעליע האָט זיך אויסגעקרימט ווי אַ דאָם.
דער דרויסן
איז מיט אַ נעפל געלזוכט פאַרצויגן.
דאָס לייב איז מיר אויפגעלאָפן און גרינג
ווי אַ שוואָם.
טשערעפעס פאַרדעקן מיין גלויבן די אויגן.

די זון, אַ קרענקלעכער פלאַם,
וועט דערקריכן ביזן מיטן הימל —
און וועט אַריינפאַלן אין מיטן ים.
אָדער זי'ט אַריין
אין אַן אייביקן גסיסה־דרימל.

קולות הער איך,
ווי פון אַ ווייטער שיף, וואָס זינקט און ברענט.
דעם קאַפּ
טראָג איך אין די הענט
אין אַ גלעזערנעם גלאַב.

שפּאַקטיוון, ווי אולצערס,
וואַקסן מיר אויפן מוח.
נאַר סע וועט נישט העלפן קיין כוח
און קיין אַנטלויפן.
די פיס טאַנצן אַ פחד-טאַנץ,
און דער דיל האָט נישט קיין רעסאַנאַנץ.
און דאָס פלאַסטישע האַרץ זעצט ווי מיט טאַצן,
און קען נישט פלאַצן —
בשום אופן.

ב

איך גיי אום מיט אָפענע, בלינדע אויגן,
וואָס איך קען זיי נישט צומאַכן.
(דער טויט וואָלט מיר געווען נִיחָאר).

עמעץ קיצלט מיך —

אַ וויסט, גרין געלעכטער מוז איך לאַכן.

ער ציט מיך הינטערוויילעכץ

און הייסט מיר גיין גיכער.

איך בייס אים די אַרעמס,

נאָר ער מאַכט זיך נישט וויסן.

די אַרעמס זענען ווי פון האַרטער גומע —

ס'איז געביסן און נישט געביסן.

איך גיי אום ווי אויף שטאַלצן.

איך האַלט אין איין פאַלן און איך פאַל נישט.

ווי ווייט דאָס אויג קען גרייכן

זע איך נישט קיין וואַנט,

קיין בוים, קיין צייכן.

כ'קען נישט אַנרירן גאַרנישט מיט מיין אויסגעשטרעקטער
האַנט.

און די ערד אונטער מיר רינט אויס און ווערט צעשמאַלצן.

מיט אַ שפּאַן אויף וואַסער

מיינע לידער זענען ווי געשטראַפטע רינדער,

וואָס זיי זעען זעלטן ווען דעם טאָג, די שיין —

נישט דערפאַר ווייל מיינע חושים זענען בלינדע,

נאָר איך זינג נישט איין מאָל ווי'ן אַ תּהוֹם אַריין.

מיט אַ שפּאַן אויף וואַסער שרייב איך מיינע גראַמען.

ניין, איך שליידער זיי אין קאַפּ אַריין דעם ווינט.

די ירושה, וואָס איך האָב פון טאַטע-מאַמע,

מאַכט מיך זעטוודיק, אפילו איך בין בלינד.

צי אויף וואַסער, צי אויף ווינט — אַ נפּקה-מינה!

זאָל אַ צווייטער קריצן מיט אַ דלאַט אויף שטיין.

עמעץ ערגעץ וועט אַ מאָל מיין ליד געפינען,

און צעוויגן זיך דערביי: אַ מלאַך וויינט . . .

א ביטער ליד

כ'על מיר קויפן א קאטערינע
אין א הינטערגאס, אין א לאמבארד,
און א קליינע פאפוגע, א גרינע,
מיט א שנאבל, פארקרימט און פארדארט.

כ'על אנטון פינצטערע ברילן
און כ'על מיך פארשטעלן פאר בלינד,
כאטש איך ווייס: די הינט וואס בילן,
וועלן נאך מער בילן אצינד.

כ'על בייטן מיין שפראך אויף א צווייטער —
מיין שפראך האט שוין מער נישט קיין ווערט.
נו, אלץ באוועגט זיך און דרייט זיך
אויפן שפינדל, וואס רופט זיך ערד.

איז גענוג שוין, באבעס און זיידעס,
און איר טאטע־מאמע, אויך —
נאט איך אפ אייער ליבלעך געריידעכץ,
און זאל קיינעם נישט גרילצן אין בויך.

איך וועל נעמען די קאטערינע
און אומגיין פון טיר צו טיר,
און די קליינע פאפוגע, די גרינע,
וועט קראקען אין איינעם מיט מיר.

ס'עט זיין וואס צו זען און צו הערן —
כ'על מיך מאכן אי טויב, אי בלינד,
און מיינע געשלונגענע טרערן
וועט נישט זען אפילו דער ווינט . . .

אין ביטערע מינוטן

פאר וואָס, מאַמע,
האַסטו מיר נישט איבערגעקרישעט די פינגער,
ווען כ'האַב מיך אָנגעהויבן צו שפּילן
מיט ריטמען און מיט גראַמען ?

בעטלערס בינדן זיך אויף און צו
זייערע וואונדן —
פאַרבעט איך זיי אַריין אין מיין לידעריי.
אַ חידוש, מע גיט אויף מיר אַ שפּיי ?

אַ שיכור אין אַ רינשטאַק ווען איך בין,
אויף אַ גאַסנראַג — אַ קרעציקן,
— אויפן ריינסטן אַרט פון דער וועלט —
וואַלטן זיי זיך אויף אַ רגע אָפּגעשטעלט
אַ קוק טון.

אויף אַ וויסטער וויספע ערגעץ —
פאר וואָס בין איך נישט פאַרוואַרפן געוואָרן? —
וואַלט איך נישט אַזוי געפילט אויף מיר
גאַטס צאַרן.

אפשר זאָל איך מיך פאַרשטעלן,
אויפהערן רעדן מיט מיין אייגענער צונג,
אַנהייבן רעדן — כ'ווייס? — לאַז זיין אויף סוואַהילי,
אַבי כ'זאָל נישט האָבן קיין מורא,
אַז מ'עט אויף מיר קוקן ווי אויף אַ מצורע.

א ליאדע זוינט פארווישט מיך
זוי טריט אויף זאמד.
כ'בין א קיניג אן א קרוין, אן א לאנד,
אין מלכות פון מיין טרויערשאפט.
(אוי, הויכע בערג
פון מיינע פראזנווערק!)

נאָר אויף יענער זייט צעשלעפטע פלויטן
פאַראַדירן
שיינע לייט מיט הערצער אויסגעוילטע,
ווי פאַכירן,
פולע מיט ווינט פאַרפּוילטן.
איז גוט, וואָס איך דאַרף זיי קיינס נישט חנפּענען;
דיך אויך נישט.
גאַט אין דער הויכעניש.

אַש פון ווערטער

איך טראָג נישט מיין ליד ווי אַ האַרב —
אַז לייטן זאָלן שאַקלען מיט די קעפּ,
און מען זאָל מיינען,
אַז אַט־אַט בעמען זיי פון גוט־האַרציקייט וויינען.

דאָס ליד איז אַ סמיקער דאָרן,
וואָס איז מיר אַריין אינעם שטראָם פונעם בלוט —
און איז דאָרט פאַרפאַלן געוואָרן.

זוך איך מיר אַ שאַטן אין דער פולער לבנה,
און איך ליריציר —
און איך פאַרדעק דעם ווייטיק
וואָס האָט מיך נישט איין מאָל פונעם זינען געפירט,
מיט אַש פון ווערטער.

ערגעץ פון א לאַנד

אויף פאַרנאַכטן-שיפן קומען מיינע לידער,
ערגעץ פון א לאַנד — א ווייטס, א רעטעניש.
פאָזע שטילע ברעגן שאַרן זיי זיך מידע
צון א ווייטן האַוון, נאָר זיי בלאַנדזשען נישט.

שטורעמס האַבן זיי די זעגלען דורכגעשטאַכן,
אַלע פלאַגן האַבן זיי אויף זיי געבראַכט.
אַבער אויף די מאַסטן דער לאַמטער ביטחון
פליטערט ווי אַ פלעמל אין אַ וויכערנאַכט.

וויכערס, וויי, וואו נעמט איר עס אַזוי פיל רישעות?
פלעמל מיינס ביטחון — זאָג, ווי האַלטסטו אויס?
כ'האַב אין מיר געזאַפט די שענצטע בענקענישן
פון דער וועלט, וואָס האַט פאַר מיר איר האַרץ אַנטבלויזט.

אַלע בענקענישן האַב איך אויסגעטראָגן,
און זיך דורכגעשלייכט דורך וועלדער פול מיט גרויל.
נאָר אַז כ'האַב דערלעבט די שעה פון אָנהייב טאַגן,
האַט די שרעק מיט שטום געשריי פאַרשפאַרט מיין מויל.

ליגן מיינע בענקענישן ווי אין קייטן
און זיי רודערן ווי אַדלערס אין אַ שטייג.
איך נעם אָן פאַר ליב די בריטווע פון מיין ווייטיק —
כאַמטש איך ביים מיר מיט די ציין דאָס האַרץ — און שווייג.

כ'האַב שוין אויסגעוואַנדערט שליאַכן ווייס איך וויפל,
זינט איך האַב פאַרלאָזט אַ ווייטע שטוב פון ליים —
נאָר איך זוך נאָך אַלץ פאַר מיינע לידערשיפן
אַ געבענטשטן האַוון און אַ שטילע היים.

אין מיין לעצטער רגע — ווער וועט צו מיר קומען? —
ביי מיין וויגל זיצט די מאַמע און זי טראַכט . . .
כ'האַב איר מילך נישט אויסגעשפיגן פון מיין גומען, —
אַט דעם ביטערזיסן האַניק פון איר שפראַך.

אויף פאַרנאַכטן-שיפן קומען מיינע לידער,
ערגעץ פון אַ לאַנד — אַ ווייטס, אַ רעטעניש.
פאַזע שטילע ברעגן שאַרן זיי זיך מידע
צו אַ ווייטן האַוון, נאָר זיי בלאַנדזשען נישט.

די האַלבע נאַכט, די גוטע הייבאַם

איך חלום אינעם שאַטן פון אַ בוים,
וואָס קעגן נאַכט איז וואו זיין שאַטן הינגעקומען.
נאָך מערער ווי אין שפיגלדיקן רוים
איז ער מיט וואַרצלען אין דער טיף פאַרדומעט.

אַזוי איז אויך דאָס ליד —

פאַראַדערט טיף אין מיינע שטומענישן.
די נחלה איז מיר טייער, וואָס איך היט
און וואו איך גראַב און נישטער.

די מילב פאַרלירט די אייעלעך אין מאַך —
זי קען זיי מער נישט טראַגן, דאַכט זיך.
אַזוי האַט אויך דאָס ליד אַ תוך,
אַן אמתן — אַן אויסגעטראַכטן.

אַזוי פיל טרויערשאַפטן גליווערן אויף מיר,
אויף מיינע שמאַלע אַקסלען,
מסתמא האַט מיך עמעצער אַהער געפירט —
איך זאָל דאָ וואַקסן.

פאַרפאַלן. דאָס איז מיין געמיט.
איך האָב נישט עפעס אַנדערש צו פאַרגלייבן.
די האַלבע נאַכט, די גוטע הייבאַם,
נעמט אַפּ מיין ליד.

ווען נישט ווען

(א מתנה — וועראַ האַקעו)

כ'האַב אין איין העלפט קאַפּ אַ נעסט מיט שוואַלבן.
כ'הער זיי ווען נישט ווען אין מיינע נעכט.
נאָר אין צווייטן האַלבן
זירט אַ זומפּ מיט פעך.

פליט, געטרייע — בעט איך מיינע שוואַלבן —
ברענגט מיר אין די שנאַבלען טרייסטגעזאַנג.
פונעם פעך, וואָס בולבעט מיר אין קאַפּ, אין האַלבן,
בין איך ביטער קראַנק.

נעמען פליען מיינע שוואַלבן — כ'קען זיי הערן,
אויף אַ רגע ווערט מיר גרינג און גוט — — —
נאָר זיי ברענגען מיר אַ ליד פון טרערן
און פון בלוט.

בלייב איך אַ צעבראַנדיקטער ווי פריער,
זינקענדיק ווי אין אַ זומפּ מיט פעך,
נאָר איך הער ווי טשירקענדיקע שוואַלבן ציען
ווען נישט ווען דורך מיינע נעכט . . .

צום ירחיבער יריד

אוי, העלף מיר, גאָט, זיך דערשלעפּן
צום ירחיבער יריד.
די וועגן זענען שווערע —
כ'זאַל נישט פאַלן אין דער מיט.

די פעלדער זענען פאַרפלייצטע,
דער טייך איז אַרויס פונעם ברעג,
אין די וועלדער לויערן רוצחים —
מיט מעסערס און מיט העק.

איך טראָג אַ טאָרבע מיט לידער,
אַזוי ווי אַ האָרב — אַ באַרג.
לאַמיק קומען מיט מיינע ברידער
קיין ירחיב געזונט און שטאַרק.

וועט זיך טרעפן קען זיין אַ קונה,
זאָל זיין שוין נאָכן יריד,
וואָס וועט זאָגן: „דיין סחורה געפעלט מיר,
נאָר קיין כסף האָב איך נישט“.

וועל איך זאָגן: „דו נאַרישער מענטש דו,
ווער דאַרף דיין ביסל מינץ?
דיינע עטלעכע וואַרעמע ווערטער
זענען מער ווי דאָס גרעסטע געווינס“.

נאָר אין האַרץ ביי מיר וועל איך וויינען:
פאַרכאַפט זאָלסטו ווערן, דו יאַלד! . . .
כ׳ויל דאָך קלויבן אַ זאַק מיט קליינגעלט —
זיך צו קויפן אַ פעסעלע גאַלד.

און דאָס גאַלד זאָל איך קענען צעטיילן —
אַ העלפט צווישן אַרעמעלייט,
און אַ העלפט צווישן מיר און אַלע,
וואָס קומען קיין ירחיב פון ווייט.

איך דאַרף דאָס געלט אויף כפרות,
נאָר כ׳ויל אַרויס אויף דער וועלט.
און זוכן מנוחת־הנפש, —
ביז דער לעצטער פרוטה געלט.

וואוּ זוכט מען מנוחת־הנפש ?
איך זאָל אַזוי וויסן פון ביז.
נאָר איך פיל, אַז מיר עקט זיך דאָס לעבן —
און דער פון אויבן ווייסט . . .

אַן אַלטמאַדיש ליד

כ'על מיך לאָזן איבער ווייטסטע וועגן —
זוכן אירן כאַטש אַ מינדסטן סליד.
און ביי אַלע ווינטן וועל איך פרעגן,
ווער סע ברענגט איר אַטעם אין מיין ליד.

כ'על מיך לאָזן אין די ווייטסטע לענדער —
ביון צפון פון אַ וויסטן לאַנד —
וואו ס'האַט זי געפאַנגען אַ פאַרלענדער,
און פון דאָרטן גיט זי מיר די האַנט . . .

כ'האַב נישט אויפגעהערט אין איר צו גלייבן,
און איך גלייב, אַז אין מיין לעצטן גאַנג
וועט זי מיך דערפרייען און דערהייבן
מיט אַן איינציק וואָרט, כאַטש מיט אַ קלאַנג.

יא, איך גלייב, אַז אין דער לעצטער רגע
וועט זי לעבן מיין צוקאַפנס שטיין,
און כ'על טראַכטן: איך האָב זי באַגענגט
נאָך אַ לעבן עלנט און אליין . . .

ווי אַ ציגעלע ביי אַ שטאַכעט

דאָס ליד איז אין מיר געפאַנגען
ווי אַ ציגעלע ביי אַ שטאַכעט,
און סע מעקעט דורך מייע ליפן —
אַט ווי איך אליין וואַלט גערעדט.

דאָס ציגעלע בענקט, דאָס ווייס איך,
צו בענקען איז דאָ נאָך וואָס.
פון צו פיל בענקשאַפט ווערט עס
צו מאַל אַזוי דין ווי אַ בלאַז.

פאַראַנען לאַנקעס, און ווערבעס,
פאַראַנען — סע האָט דען אַ שיעור?
מיך באַשלאָגן אַנגסטן, ווען כ'הער נאָר
ווי דאָס ציגעלע וויינט אין מיר.

אַ ציגעלע קען נישט וויינען?
אוי, מאַכט זיך נישט צום נאָר.
אין אַ ציגעלעס שטילע אויגן
קען מען זען אַ ים מיט צער.

נישט ווייט, צווישן בערג און טאָלן,
איז דאָס גראַז באַשפרענקלט מיט טוי.
זאָל איך לאָזן דאָס ציגעלע לויפן
ווי סע שטייט און גייט אַזוי?

מע טאָר נישט אַ ציגעלע לאָזן
אויף הפקר אַ גאַנצן טאָג.
דו וויסט גאָר נישט, ציגעלע טייערס.
וויפל רישעות די וועלט פאַרמאָגט.

כ'על דיר אַנטאָן גראַמען־לייצן —
זאָלסט אין פרעמדע גערטנער נישט גיין.
כ'על דיך פענטען, נאָר ס'עט דיר נישט וויי טון —
פאַרקערט, ס'וועט דיר צוגעבן חן.

ביסט דאָך מיינס אַ לייבלעך בעקל —
זאָלסטו זיין ווי איך אַזוי שטיל.
כ'וועל דיך פירן וואוהיין דו וועסט וועלן,
נאָר מע טאָר נישט גיין וואו מע וויל.

אויף אַ לאַנקע אומעט

ווער האָט אויפגעציליעט אויף די גראָזן טויען-פּערל ?
אַלע ווייסן, אַז דאָס זיינען דאָך אַ מלאכס טרערן.

איך בין שיכור — זוי מיט גוטן אַקעוויט — מיט טרויער.
מיט די אויגן זוך איך אַלץ נאָך אין די ווייטע בלויען.

כ'בין אַ פּאַסטעכל, וואָס טרויערט אויף אַ לאַנקע אומעט
אויף זיין איינציק שעפעלע, וואָס איז אים אומגעקומען.

קומט דער אַוונט, בעט ער מיך צו זיך אין די געצעלטן,
און סע עפענען זיך פאַר מיר אַנדערשדיקע וועלטן —

עמעץ האָט מיך אמת ליב און קילט מיר מיינע וואונדן —
און כ'הייב ווידער אָן צו גלייבן, אַז סע טרעפן וואונדער.

עמעץ קומט און עפנט פאַר מיר ליכטיקדיקע טירן,
ביי מיין מינדסטן פינגער צו מיין שעפעלע מיך פירן . . .

איין גאַט ווייסט

גיב מיר אַ פּאַדראָזשנע בלעטל,
מאַמעשי געטרייע.

כ'האָב אַ בלאַטער, אַ פאַרלאַזטן —
ברענט ער מיך ווי פייער.

גיב מיר, מאַמעשי, אַ פּראַשיק,
ווייל כ'על באלד מיך עקן.
און אַ קאַלדערע — מיך דראָזשעט,
כ'וויל מיך איבערדעקן.

אַבער ס'איז נישטאָ קיין היילונג
צו מיין האַרץ מיט פּלאַגן,
איין גאַט ווייסט, צי כ'על עס קענען
ביז צום טויט דערטראַגן .

דעם טאָג אַרױסבאַלייטן

איך בין אַוועק אין פעלד פאַר נאַכט
דעם טאָג אַרױסבאַלייטן.
אַ וואַלקן, וואָס כ׳האַב נאַכגעטראַכט,
האַט מיר גענומען וויי טון.

אַט ווי דער וואַלקן פליט אַצינד
און ווי די ווינטלעך שוועבן —
אַזוי פאַרפליט, אַזוי פאַרשווינדט
דער וואַלקן פון מיין לעבן.

דער ווינט ווערט מיד און דרימלט איין.
נאָר אין מיין האַרץ דער אומעט
דערוואַכט ביים ערשטן שטערנשיין
און נעמט די וועלט אַרומעט.

ער וואַרעמט מיך, אַז מיר איז קאַלט,
און נעמט חלומות וועבן — —
ער ווערט נישט מיד און ווערט נישט אַלט,
און וועט מיך איבערלעבן . . .

צווישן צוויי טאָוולען

כ׳האַב אַריינגעלייגט די לידער
צווישן צוויי טאָוולען,
ווי אין אַן אַרון —
און כ׳האַב מיך אַוועקגעזעצט, אַ מידער,
אַבלען
נאָך מיינע צענטרענצלטע יאָרן.

תוכן:

לידער פארן שטערן-וואַגן

3	פיר מין, חלום, פיר
5	שטילע בלענדענישן
5	שם במקום ארזים
8	הערשל גאַרבער
10	צוויי מומעס
11	דער זיידע הערשל
13	דאָס פוטער-יידל
14	די מומע אסתר
16	צוויי מטושטשע געשטאלטן
21	די מויד, די שיינע
22	דער ליפאָוואַן
23	די שטילסטע פון אַלע שטילע
24	דאָס פערדל

חצות

25	חצות
32	אפתחה פי
33	יאָרצייט
38	ביימעלע מיט אויפגעבליטע גלידער

איך טראַכט נישט אויס

39	ברוך איציק
49	דער בעש"ט און אַלעקסע אין מיטן וואַלד
52	איך טראַכט נישט אויס
59	די טוב
61	פרעהיסטאָרישע לאַנדשאַפט
63	געהערט אַ מאָל
65	שלאָף און טויט
56	אַ חלום
67	ברוך אתה
69	סע טוט נישט וויי ?

73	אויף א באַרגיקער סטעזשקע
73	בוקאווינער לאַנדשאַפטן
77	באַרגיקס
78	אַ טייכל אין די בערג
79	פּאַלקסמאַטיוו
79	פון אַ בריוו
82	קאַטאוועסלעך

אין ביטערע מינוטן

83	איך האָב געקנאַטן ליים
83	דער יריד אין גרויס
85	באַלאַדע פון אַ שטאַטיש גאַטעסהויז
87	אין שעהען פון שרעק
89	אַ ביטער ליד
90	אין ביטערע מינוטן
91	אַש פון ווערטער
92	ערגעץ פון אַ לאַנד
93	די האַלבע נאַכט, די גוטע הייבאַם
94	ווען נישט ווען
94	צום ירחיבער יריד
96	אַן אַלטמאַדיש ליד
96	ווי אַ ציגעלע ביי אַ שטאַכעט
98	אויף אַ לאַנקע אומעט
98	איין גאַט ווייסט
99	דעם טאַג אַרויסבאַלייטן
99	צווישן צוויי טאָולען

פונעם אייגענעם מחבר :

- אַ סטעזשקע (לידער), מאַנטרעאַל, 1940
- איך קום אַהיים (לידער), מאַנטרעאַל, 1963
- אויף מיין פידעלע ליד (לידער), מאַנטרעאַל, 1966
- דער שטערן-וואַגן (לידער), מאַנטרעאַל, 1968
- אַ רגע דאַכטעניש (לידער), מאַנטרעאַל, 1969

